

NOORUS MAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI
ESIMENE AASTAKÄIK

S I S U.

A. Peerna — Muretapp. W. S. Reymont — Jaani põgenemine. A. Roose — W. S. Reymonti elust ja loomingust. Einar Holm — Ärasõit, Rännak. V. Krõmov — Ameerika võõrastemajas. E. Ludvig — Kõne katusel. B. Linde — Ilus Lii. K. Hänninen — Jäämere kangelahe. H. Nordblom — Elutee algul. Mitmesugust. Viies auhinnavõistlus. Kabe.

Kirjakast.

K. Saaring — ilmub ligemal ajal. P. Järvik — Laule kahjuks ei saa ühtki tarvitada. H. Helm — ilmub lühendatult. Ain Soilavoo — Katsuge mõnes teises värsivormis. Soneti vorm on liig raske ja nõudlik. —g — Narva kirjeldus igavavõitu ja kuiy. K. Kajak — Vürst Senku kohati päris huvitav, aga kokkuvõttes nagu ei sobi hästi. Ehk saadate meile midagi muud.

NOORUSMAA

EESTI NOORSOO AJAKIRI

Nr. 8.

Heinakuu

1926.

Toimetuse juhataja: J. Käis, M. Laarman, E. Martinson. :: Vastutav toimetaja: E. Martinson. :: Väljaandja: Eesti Õpetajate Liit. :: Toimetuse ja talituse: Tallinn, Rataskaevu nr. 22. Toimetuse kõnetunnid esmaspäeval ja reedel k. 12—1.

AVG. PEERNA

ÄE/TULEB POISU/SILMAD MURELIKUD
 JA WAELV HOIAB PAKITSEWAT NUTTU//
 TA HÄÄLES HIRMUKOLA/LAUSED KATKENDLIKUD:
 MU NOAOTSA MURDNUD/NIKERDADES LUTTU//

TAL SILVU PÄAD JA WESTAN TROOSTIJUTTU
 NING AITAN MURET PELETADA—IMELIKUD.
 ON WÄIKSE MEHE SVURED MURED: RUTTU
 NAD SÜNNIWAD// KUID HAPRALT SVRELIKUD:

JY SVUDAB NAERATLEDA POISU/HELAB HÄALTA
 NÄIB/MURE NÄPISTAWA HINGELT WÖTTIS JUTTU//
 NÜÜD KOOS ME LÄH'ME WIGA PARANDAMA//

TA KÄIAMOLDI WALAB WETT/JA WÄNTA AJAB
 KUI IHVU MURDNUD NOALE TIPPU VUTTU//
 NII TÖÖS TA MURE WIIMNE WINGKI HAJUB//

AE
 1926

Jaani põgenemine.

Katkeid W. S. Reymont'i teosest „Õiglus“.

Poola keelest A. R o o s e.

Jaani põgenes nagu hull, pörkas vastu puid, kriimustas end põõsaste küljes, kukkus, tõusis ja jooksis hirmust aetuna, sest talle näis, et tagaajajad on siinsamas, et tunneb juba oma käsivarte järele haarvaid käsi, et kuuleb lühikesi, katkelisi lõõsumisi oma selja taga, sellepärast võttis kahekordse jõu ja tormas kui tuul, kuni langes surmani väsinuna kuhugi põõsasse ja lamas hulga aega, peaaegu mõistusetu...

Äratas teda hirmus valu, mida äkki tundis küljes. Ta kergitas end vähe ja vahtis pimedusse hirmust täidetud silmadega, taga-aetud looma silmadega. Ei näinud kedagi ega võinud orienteeruda, kus asus; ümberringi kõikus ja sumises nukker okasmets, alt õmmeldud tihedate põõsastega.

Roomas miski puu juure ja langes hoigades maale — ta külj valutas hirmsasti. Tõmbus kahekorra ja istus nii, hoigades läbi kokkupigistatud hammaste. Valu toitus temast, algas kokkutõmbunud haavast küljes, saatis laiali kiiri ja torkas teravasti igas punktis, igas närvis kestvate ja küpsetavate nõeltega. Haaris pihku sammalt ja toppis kinni oma haava, sulges vere, mis sooja ojana valas üle ta külje, tundis seda isegi saabastes.

Ja iga silmapilk muutus ta nõrgemaks, nii imelikult, et istus minestanuna, mitte teades sellest, virgus ometi siis surmalõikust tukkumisest, vaatas kustunud pilgul öösse ja sosistas läbi pisarate:

„Jeesus! Oo Jeesus Maria!... Oo Jeesus!“
...Ja siis ta ei tunnud juba ühtki valu, tardus pikkamisi, külmetas teda läbitungiv külmus ja see vahetpidamata nõrisev vihm. — — — — —

Meeleheitlik hirm pigistas ta südant sarnase valuga, et Jaan istus liikumatult, kartis liigutada silmakulme, kartis muuta oma vaatesihti, kartis sosistada seda päästja nime: Jeesus.. Sest tundis hirmu ja saladust enda ümber, tundis, et see hirmus pimedus tungib läbi tema, ujutab üle ta hinge, rikub ta... Ja see mets ikka kõneles midagi endaga... hoigas... ajuti kisendas kannatuses... kumardus tema kohal... vaatas nagu... sirutas end ähvardavalt... kumardus jälle madalamale... madalamale... nii madalale, et tundis mingisugust jäist hingetõmbust enda

näol... tundis, et tammede teravad oksad, kokkukääändud küüntele sarnlevad oksad, tõmbuvad pimedusest tema poole... otsivad teda... kisuvad ta otsekohe tükkideks...

...Siis langes hirmsa, tumma hirmukarjatusse uimastusse. Ja kuumendatud palavuses mähkis välja pääaju mälestuste katkised pildid...

Ah! Ja need ööd, need hirmsad ööd endise kloostrimääratus saalis... need ööd, mil tuli igatsus ja imes tast kogu vere, kogu jõu, kõik pisarad... need talveööd, külmad ja kuivalvalged, millal, mitte võies magada, palus tasa neid pühi nägusid, mis nii selged veel laevõlvidel... Katkes kujutluste loogiline jätk. Tundis nüüd, et põgeneb vanglast... siis neljapäevane hulkumine mööda metsi, õõseti... Psölingi kõrts... kerjus... Brasiiliasse minevad inimesed... transiikud... pauk...

Virgus uimastusest. Valu ei tunnud, ainult tal oli kole külm, kiskus end koomale, surus end vastu puud ja ootas nii koitu, kuid igatsus asetas oma okkalise pää ta sisse-musse ja näris halastamatult.

Koju põgenes... oma külla ... vabadusse...

Kõik see oli sääl... sääl, selle metsa taga, mis nagu kuri eksitas ja lahutas teda — sääl on õnn, ema, rahulik ja vaikne elu — sääl on määratu õnnelikkus — mida mõistis alles vangla trellide taga.

„Sääl! Sääl!“ kisendas temas igatsus nii valjusti, nii võimsasti, et tõusis üles, tahtes minna... Istus tagasi, sest ei teadnud, kus on, eksis ära selle pöörase põgenemisega, pidi ootama päeva.

Ja ei mõelnud isegi sel silmapilgul, et ka kodust, ema juurest ta võiakse tabada ja pista tagasi vanglasse. Teadis ainult, et selles oma külas on tema õnn ja sinna läheb, hoolimata kõigist takistustest. Temale näis, et kui sinna pääseb, kõik viletsused ja vaevad lõpevad igaveseks. Vanglas ei näinud karistavat säädust, vaid ainult isiklikku ja võimast mõisavalitseja kättemaksu, keda veidi oli torganud viglaga! — — — — —

Oli juba päris päev, sest pälke vaatas ülalt metsa, kui Jaan virgus. Kargas kohe kahele jalale, kuid vaarus ja langes tagasi. Ei võinud tõmmata hinge, sest valutasi kõik

ta kondid, tundis end nii haigena, läbipeksetuna ja jõuetuna. Katsus roomata neljakäpakil, kuid ei suutnud, ei olnud jõudu.

„Oo Jeesus, oo Jeesus!“ sosistas meeleheitlikult.

Pisarad valasid üle ta hinge, täitsid ta silmad ning veersid hernestena hallil, vaevatud näol. Kogu keha värises selle jõuetuse ja mahajäetuse piinas.

„Juba peab surema! Juba siinsamas tuleb surra!“ sosistas hoigades ja teda valdas sarnane surmahirm, sarnane kartus ja meeleheitlik igatsus inimeste, omaste, elu järele, et võttis kokku kogu jõu ja astus edesi. Ruttu orienteerus, kus on, kuhu poole minna; kuigi istus iga silmapilk ja hoidis kinni puutüvedest, kuigi kukkus jõuetusest ja lõi ära oma vatutava keha, tõusis jälle ja tõmbus edesi.

„Et ennegi mitte siin surra, et mitte surra!“ sosistas.

Ja siis, tundes, et see pistja vähenes, sest külg ei valutanud enam täielikult, oli nii tärnunud külmast, kiirendas sammu; võttis maha mütsi ja täiel häälele, murelikel huulil ning südamele, täis pisaraid, valu ja piiramatut andumist luges palve, kerjas halastust...

Veel enne lõunat jõudis välja metsa äärelle, põldude kohale, mis argnesid suurena ümmargusena oruna.

„Psöleng! Jeesus Maria! Psöleng! Jeesus!“ hüüdis vaimustuses. Kükitas puu alla ja võttis vastu selle Psölenki laialitungiva vaatega.

„Jumal! Minu küla! Psöleng, Psöleng!“ kordas tuhat korda, lõbustas end selle heliga, lõbustus vaatest, vabises, hüüdis miskisuguseid arusaamatuid sõnu, sirutas välja käed majade poole, mis seisid pikas reas keset orgu, sõi silmiga neid paplite ridu, mille keskelt paistsid välja õlgkatuste harjad ja neid suitse, mis venisid majades kohal, ja neid poriseid teid, ja neid heinamaid, mis lamasid teispool küla. Vaatas verise, väsinud, aga rõõmsa pilguga, mis täis päikest ja õnne, nagu see hommikune taevast, tühje, mustavaid, niiskeid põlde; lumi läikis mööda vaovahesid, veed läikisid kraavides ja vagudes nagu poleeritud metallised paelad; vanad, elatanud piriipuud mustasid mööda karjamaad otsekui väsinud linnud. Aga sääl ülal, mäel, säälsamas küla taga läikisid päikeses kiriku kuldristid, asusid kloostrilagunud müürid, ja sääl kloostril kõrval, madalamal, jõe kohal, mis voolas onnide kõrval, laotus laialt härraspark ning mõis. Mõisa aknad läikisid nagu poleeritud

kilbid, läikisid ka tiigid pargis, samuti läikisid jõeveed, sätendasid teravas, rõõmsas päikesevalguses, mis rippus sinises, lagedas taevast, säälsamas küla kohal...

„Oo Jeesus! Oo Jeesus! Kirikuteenistuse hääks annan, ohverdan sulle Cēnstohhovisse! Oo Maria, kõige kallim ema!“

Sosistas jutustamatu õnne ja haledusega. Ja juba ei mäletanud enam midagi: ei vanglat, ei karistust, ei põgenemist, ei haava, ei kannatusi, sest ta silmade ees oli oma küla, aga südames ainult hullunud rõõm ja sarnane hädus, niipalju õrnuse, joobumuse pisaraid, et ainult kiitis kuumil huulil ja südamele Jumalat, palvetas.

Kuid sellest hoolimata kartis päeval läbi küla minna, kartis samuti ringi teha kloostril kaudu, et jõuda ema juure. Pidi ootama õhtut, tõmbus tagasi metsa, metsheinamaale, kus seisid suured heinakuhjad, kaapis enese ühte sügavusse ja veetis aja sääl.

Lääs muutus ilusaks, tekkis kerge külmetus, külm, hall ja hõre udu võttis enda alla põllud ning taevast lääneserval kattus purpursed kestaga, otsekui lainetega, mis täis verd; soo kõvenes kiiresti ja painus jalgade all nagu nahkrihm. Külma terav lõhn segunes tammelehtede toore haisuga, mis mädanesid metsas, ja ajuti uduna veniva suitsu lõhnaga.

Jaan läks küla poole, otsesilmi, läbi põldude.

Peatus iga silmapilk, istus karjamaal, kumardus puude all ja läks järjest aeglasemalt, vaadeldes iga vagu.

„Külavanema!“ sosistas, kumardudes mulla kohal ja puudutades seda näppudega.

Juba ei teadnud midagi, pääle nende põldude, nende talvviljade pikkade mustjasroheliste vagude, mis kirjuks tehtud siin-sääl lumiste vaovahedega.

Lääne verine eha kustus, aga veel põles lompides väsinud vesi; vaiksed, niisked ja lagedad kõrspõllud lamasid otsekui räbalad; sügisene künd paistis välja mullapankadena, kaetud külmatise hõbedase härmaga; ristikeheina-põllud siin-sääl olid sarnased vanadele, rohelistele, läbimädanenud naiste rättidele.

Aga Jaan tervitas seda kõike vaimustusega, rõõmuhäälitsusega.

Oli ise samuti vaevatud nagu need kumardavad põllud, niisama rõõvitud, niisama vilets, niisama piitsutatud vihmast, aga tundis end tuhat korda kaitsetumana, mispärast langes

maha miskisuguse metsiku kallistusega, ko-
bas mulda, nagu võttes sellest jõudu, võimu,
vastupidavust... nagu andudes selle võimu-
sele... Et läks hämaramaks, seepärast ku-
mardus järjest madalamalt vagude kohal.

„Michali! nisu!“ ümises imestunult, katsu-
des viljakõrt.

Pimedus langes ruttu, eha kahvatas täie-
likult ja sinine taevaskattus juba tähtede
kastega, õhk oli puhas, udu kadus, sest külme-
tas tugevasti, ainult metsad selles puhtas
õhus näisid lähemaina, piirasid kogu orgu
musta, kõrge raamina.

Küla oli juba paari vakamaa kauguses.
Jaan läks nüüd läbi kapsaia, mis põigiti läbi
aetud sügavate, lumest täidetud vaovahedega,
läbi soiste, veest ülevalatud heinamaade, mille
all oli aga veel kõva jää.

Küla oli juba kuulda, lambad määgisisid...
siis kuuldus vasikate möögimine, hobused
hirusid kuskil, uksepooleid kriuksusid. Tun-
dis ninasõrmeis suitsu lõhna, siin-süäl met-
sade, hoonete ja aedade keskel vilkus tuli...
lauluke helises õhus... aga selle mattis läbi
küla sõitva vankri kolin. Haned kuskil õues
kaagutasid ärritatult, keegi kisendas täiest
kõrist:

„Peeter! Peeter!..“

See hääl lõi teda nagu kirveseljaga, ja ta
vaarus.

Läks pikuti ümber küla, teerada mööda,
mis jooksis hoonete taga.

Ema elas teises otsas, jõe taga, mäe all,
millel seisis klooster.

„Vastse õlkatuse teinud!“ sõnas iseene-
sele, vaadeldes üht elumaja.

„Vavsonil on olnud tulekahi!“ seisatas
silmapilgu ja vaatas kaastundmusega mus-
tatale korstnale, mis paistis välja põlenud aia
keskelt.

„Kae! Vastse maja külavanem ehitanud!
Võõrast ülekohtust muidugi!“ lisas silmapilgu
järele, minnes edesi.

Mida lähemale jõudis kodule, seda aegla-
semini ja raskemini läks, sest külg hakkas
valutama, kuna küla lärm ärritas ja rõõm
valdas teda nii, et iga kondike värises närvi-
liselt. Oleks viskunud maale ja suudelnud
seda vaimustusega, oleks põlvitanud iga onni,
iga aia, iga rehe ees ja oleks palunud iga
kivi, iga paplit, mis seisid majade kohal,
neid tulesid akendes, hääli, kogu seda küla,
kallist... armast... sünniküla... Aga juba
ei olnud tal jõudu, sest õnn hammustas teda
põhjani. Tõmbus edesi nagu surija, haja-
meelselt, viimse eluga, viimse jõuga, et ai-
nult jõuda koju... et vähemasti jõuda ukse-
pakule ja süäl kas või kohe surra.

„Oo Jeesus! Oo Maria!“ sosistas ja enam
ei näinud kuidas, ei näinud kunas vedas enda
ema maja ette, ei suutnud enam ust avada,
veid langes maha läve ees ja purskas äge-
dasti nutma.

W. S. Reymonti elust ja loomingu- gust.

Arthur Roose.

Möödunud aasta oli Poolale suureks lei-
naks, sest siis kaotas ta surma läbi lühikese
aja jooksul oma kaks kõige paremat ja täht-
samat kirjanikku: Wladyslaw Stanislav Rey-
monti ning Stefan Żeromski.

Żeromski on meile juba ennem tuntud,
kuid Reymont sai tuttavaks alles paar aastat
tagasi, mil talle määrati Noobeli kirjanduslik
auhind.

Euroopa kirjanduses, iseäranis Saksas ja
Skandinaavias, on Reymont hästi tuntud. Ta
pole süäl mitte ükski loetud, nagu ütleb üks
kriitik, vaid ka hinnatud ja uuritud.

Reymont sündis 6. mail 1868 Kobile Wiel-
kie külas, 12 kilomeetrit Radomi linnast,

mitte talutares, nagu seni arvatud, vaid
köstrimajas. Ta isa Joosep oli nimelt orga-
nist kohaliku kiriku juures. Alles hiljem, kui
Reymont oli juba 18 aastat vana, ostsid vane-
mad tüki maad ja veski.

Reymont viibis külas kõigest 10. eluaastani;
nood kogemused ei võinud palju anda ta hili-
semale suurele talupojale tundmisele, kuna
ta päälegi külaelust tegelikult osa ei võtnud.

Koolis käis Reymont vähe. Varakult asus
ametisse. Esmalt oli kuskil põllutöö prakti-
kandiks, siis oli näitlejaks rändavas trupis,
mungskandidaadiks ühes kloostri ning lõppeks
pikemat aega raudteeametnikuks.

Kirjanduslikke katseid algas raudteeamet-

nikuna. 25 aastat oli vana, kui ilmusid esimesed asjad trükitult, need olid paar vähemat jutustust. Kokkupõrgete tagajärjel raudtee ülemusega lahkus teenistusest ja otsustas hakata kirjanikuks. Paari rublaga asus Varsavi.

Siin ootasid teda viletsad olud. Teenistus kirjatöödega oli väga väike. Vaevalt suutis ära maksa 2 rubla igakuist üüri- ja teeraha. Sõi kuiva, kibedat leiba ja rüüpas vett pääle. Päevati hulkus linnas või luges kuski, öösi kirjutas kodus. Ta kaasüürilisteks olid kingsep, rätsep ja müürsepp, sellepärast ei saanud teisiti.

Lühidalt — sarnast elu veetis nagu Knut Hamsuni „Nälja“ kangelane.

Esimene raamat valmis õige juhulikult. Sattus Varssavis usurändurite hulka, kellega tegi ühes pikema teekonna, ja neist muljeist kirjutas raamatu, mis ilmus trükist 1894 päälkirja all (Usuränd Jasna Gorale).

Veel mõni aeg nälgimist, mittehendamist, kannatust, siis sai juba miski edu osaliseks. Ajalehtedelt sai paar korda suurema honorari joonealusele kirjutatud jutustuste eest. Edumeeliste noorte poolt, kes koondunud ajalehe „Glos“ (Hääl) ümber, leidis esimese tunnustuse, mis temasse mõjus väga kasulikult.

Reymont'i toodang suurenes ja laienes, süvenes sisus ja kasvas rohkuses. Ta esimesed ained piirdusid enda mälestustega, linna elu kujutamisega.

Siis tegi esimese suurema jõupingutuse vabrikulinna Lodzi tulvitsevat elu luua kirjanduslikuks teoseks. Elumahlade käärimist oli ta Varssavis vaadelnud, nüüd asus Lodzi ja võttis siin eriuurimusi ette, mis kestsid pool aastat. Kirjutas siis ja avaldas järjest ajalehe joone all jutustuse päälkirjaga „Töötatud maa“, ise asus aga vahepääl Pariisi ja jatkas siin kirjutamist.

Välismaal reisimine arendas ta haridust, määras kindlaks ta kunstikaldused. Ta õppis väsimatult Pariisi raamatukogudes, võõra keele raskustest üle püüdes. Kirjutas sama agarasti jutustusi. Emile Zolalt ja Prantsusmaalt sai tõe poola talupoja-romaan kirjutamiseks. Kui ta ühe töö sel alal juba kirjutanud ja hävitanud, nähes selles puudusi, asus ta Inglismaal uuesti selle aine kallale.

See oli „Talupojad“ (Chłopi), mis neljas köites nelja aasta jooksul valmis ning ilmus järgmises järjekorras: „Sügis“ (1903), „Talv“ (1904), „Kevade“ (1906) ja „Suvi“ (1909).

W. S. Reymont.

Reymont ei leppinud talupoja, töölise, kunstniku, haritlase elust võetud ainetega, vaid katsus ka ajalugu elustada, käsitada suuri ühiskondlikke liikumisi minevikus, nagu see on olnud väga paljude poola kirjanikkude meelitavamaks ülesandeks. Ta võttis vaatlusele Poola iseseisvuse langemise 18. sajangu lõpul. See nõudis temalt suurt vaeva ja kulu. Ta ostis endale terve raamatukogu kroonikaid ja uurimisi nimetatud ajast, mille lugemiseks kulus kogu aasta ja mis talle maksma läks enam kui triloogia kolme köite eest saadud honoraar.

See oli enne maailmasõda, kui asus triloogia „Aasta 1794“ kirjutamisele, mis kolmeaastalise kestva töö järele sai valmis. Teos ilmus alles Poola iseseisvuse ajal.

Maailmasõja ainetest tekkis Reymontil novellikogu „Frondi taga“ (1919), milles optimism tõstab julgesti oma pääd, hoolimata rusuvast ajast ning surma ja hääbumise meeleoludest.

Iseseisvuse ajal käis Reymont pääle tavalikkude välismaareiside ka paar korda Ameerikas, tutvumas sääliste poola asunduste

eluga, millest kavatses luua uue jatku oma „Talupoegadele“. Uus eepos oleks saanud ka neljaköiteline ja näidanud talupoegade tüüpe, kes jõudnud juba sotsiaalse ja majandusliku elu kõrgemale astmele.

Südamehaiguse tõttu, mis viimastel aastatel eriti oli süvenenud ja peaaegu üldse keelis töötamise, jäi see kavatsus teostamata, nagu paljud teisedki kavatsused. Noobeli auhinna saamine ja sellega kaasaskäivad rahvalikud auavaldused vapustasid ta tervise lõpuliikult. Arstide soovitusel asus küll Itaaliasse, et lõunapäikese all leida kosutust, kuid kurnatud südamele ei toonud see parandust. Suri 5. detsembril 1925 Varssavis.

Reymont oli sügava usuga inimene, kelles polnud peaaegu sugugi „igavest revolutsioonilist hinge“, sellast, mis nii harilik romantilise poeesia ajal.

Tema suur omadus on ürgjõuline instinkt. Tema tegelasis on suur elutung. Viimseni surma momendini tahavad nad elada ja tegutseda,

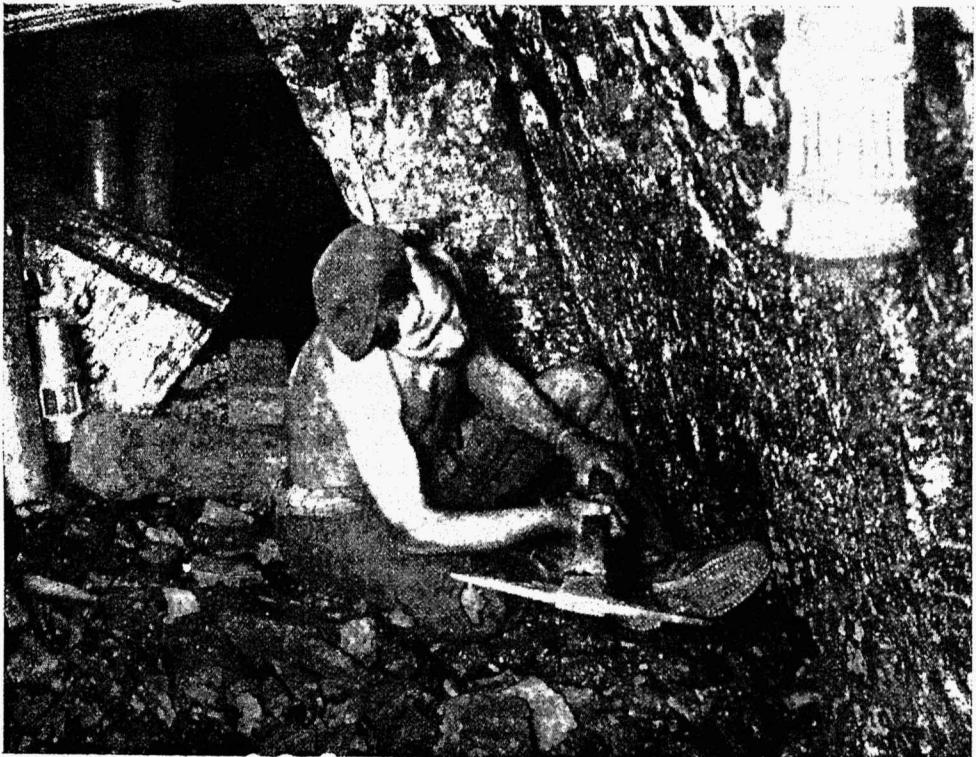
oma elu edasi pärandada lastele ja nende eluõnne kindlustada mitmenda põlveni.

Reymont on „puhta looduse“ poolehoidja. Ta vihkab ja eitab kõike, mis loodust ja tugevat inimest rikub. Arusaadav siis, et ta vaatleb suurlinnade eluavaldusi mõruda näoga. („Töötatud maa“).

Oma „Talupoegades“, suures meisterteoses, on ta näinud inimesi nende hääde ja halbade külgedega ning pannud ühtlasi neisse parema tuleviku poole püüdvat südame. Tema talupojad pole idealiseeritud ega pole ka viimse punktini reaalsed.

Inimesena oli Reymont suur edasipüüdja ja iseõppija. Ta annetena tuleb nimetada võrratut vaatlus- ja tähelepanuoskust. Ta nägi, nagu jutustasid tema sõbrad, ühe pilguga oma vaateala kujud nende suuruses, vanaduses, meeolus, liikumistempos, maastiku üldvärvid, erilised pooltoonid, kokkukõla ümbruse ja taevaga.

Inimese töömait.

Inglise söekaevur maa all oma igapäevases töös.

New-York.

Ameerika võõrastemajas.

V. Krõmov.

Eesti keele M. L.

Kui sissesõitjaid aurikul on palju, siis pole vigagi. Kui reisijaid aga on vähe, igasuguste kompaniide agente aga palju, siis tormavad nad hullemini sissesõitnu kallale kui tõlgid Püha Markuse platsil. Võib neile kõnelda, mis soovite, kinnitada, et teie asjad juba on antud teisele, juba äraagi saadetud — miski ei aita. Ainus abinõu on — hakata kõvasti kauplema ja pakkuda küsitud kolme dollari asemel üks. Siis üteldakse jämedusi, aga jäetakse rahule.

Pagasi eest Ameerikas võetakse maksu mitte kaalu järgi, vaid pakkide arvu eest. Kui ma esimest korda sõitsin Ameerikasse, oli mul seitse väikest pakki, igaühe eest tuli maksa kaheksakümmend tšenti. Ostsin õige suure kohvri, panin kõik seitse pakki sinna sisse ja maksin edespidi vaid ühe eest.

Võõrastemajas ei küsita midagi, antakse raamat — „kirjutage nimi“. Mis nimi, kas oma või võõras, pole tähtis. Venelased armastavad endid kangesti kirjutada sisse krahvidena, vürstidena ja markiidenä. See ei eksita kedagi, ole lahke, kirjuta.

Nõnda oli enne sõda. Nüüd on teisiti. Sõda on kõik rikkunud.

Kui on vaja Ameerika asjalikust hotellist sõita ära, siis võetakse sumadan kätte ja minnakse. Keegi ei küsi kuhu,

keegi ei tule kutsumata aitama, ja võib kergesti ära sõita, jättes maksmata. Aga kõik maksavad. Sumadan käes, minnakse all kassa juure, antakse ära võti —

„Tuba 2162 — kui palju?“

Kassiir vaatab möödaminnes kuhugi ja vastab — „kolmkümmend viis dollarit nelikümmend tšenti.“

Kord viisin endaga kogemata kaasa võtme. Poolal teel, vagunis, märkasin selle, võtsin ta taskust ja ei teadnud mis teha. Mu kõrval istuv ameeriklane võttis ta naeratades mul käest ja viskas tooli alla.

— „Mis Teie teete?“

— „Homme vagunit koristades leitakse võti ja saadetakse tagasi võõrastemajja, aadress on tal ju pääl... Nõnda teevad kõik.“

Kõik maksavad tšekkidega. Võtab taskust raamatu ja kirjutab — „34 dollarit 40 tšenti“.

Kas selle raamatu jaoks pangas raha on — see ei huvita kedagi. Alati on. Siin ei kirjutata vale tšekke. Mis jaoks maksa võõrastemajas vale tšekiga, kui võib minna ära päris maksmata. Võib ju teatada võõras nimi.

Euroopas vaadatakse tšekki kahtlustavalt, Ameerikas usaldatakse teda täiesti.

Antavas arves on osakond „erilised tujud“. Näiteks — puhastada hommikul saapaid. Kõik puhastavad uulitsalistudes kõrges toolis ja tulevane miljo-

Kui linnas on kolm võõrastemaja, siis ameeriklane ühes magab, teises võtab einet ja kolmandas sööb lõunat. Suvituskohdades sageli on võõrastemaja

Ameerika hiiglahotell.

näär teeb selle töö suurepäraselt. Nagu teada, on kõik Ameerika miljonäärid kaubelnud ses võõrastemajas.

Ameeriklased ei armasta sugugi kogu päeva veeta ühes võõrastemajas.

ümber rida väikesi maju või koguni telke. Ja kõik tahavad elada neis majakesis, ehkki sääl on palju vähem mugav kui võõrastemajas.

Kõne katusel.

Emil Ludvig.

Kaupmees seisis oma uue kaubamaja katusel ja viipas parema käega elava sadama ja kauge õhtuse mere poole. Siis ta ütles oma sõbrale:

„Näed sääl laiu laevu tõmbamas vergusid veepinnale? Need kannavad minu kaupu võõraisse maisse, mina vaid seisan oma suure maja katusel ja vaatan järele ilma igatsuseta.“

„Oled uhke,“ vastas ta sõber, luuletaja.

„Ära aseta pilget oma hääle, kui nimetad mind uhkeks,“ ütles kaupmees. „Jah, olen uhke, seistes oma uue maja katusel ja nähes libisevat oma laevu läbi õhtuehas punetavate voogude.“

„Kõneled kui luuletaja,“ vastas sõber, „ja oleksid pidanud kõnelema kaupmehena.“

„Ja kuidas sina laseksid kõnelda kaupmehel,“ küsis kaupmees, „kui sul kord tuleks tuju kujutada neid vastaspoolusi?“

„Mina üldse ei laseks tal kõnelda, laseksin teda arvestada,“ ütles luuletaja, „ja äsjahääbunud valguse puna ta ei peaks nägema ega mõistma.“

„Kui ühekülgsena sulle tundub inime,“ pilkas seepäale kaupmees. „Kas ma ei või nautida midagi õhtutaeva värvest, kuna mul on kaubamaja, mille katusel seisame?“

„Mitte seepärast,“ vastas luuletaja, vaid sellest, et oled uhke oma uuest kaubamajast, ja keegi ei või nautida muid asju kui neid, millest ta on uhke.“

„Siis sa naudid ainult oma teokseid,“ ütles kaupmees, ja naeris.

„Mina ei naudi maailmas midagi vähem kui oma teokseid, sest eimillestki olen vähem uhke.“

„Kuis? Kas sa äsja, kui istusime ja jõime burgundiviina böömiklaasest, ei nimetanud suurpunkti oma elu sümfoonias? Ja poleks uhke sellest?“

„Armastan oma teokseid,“ vastas luuletaja tasa.

„Hää küll,“ hüüdis kaupmees, „nii armastan minagi oma kaupu, oma laevu, mis ajavad vastu ööle vee pinnal. Mis vaielda uhkusest?“

„Ei, siiski, sõber,“ jatkas luuletaja naeratades, „sa ei armasta neid, oma kaupu ja laevu. Kas sa ei öelnud, et vaatad neile järele igatsuseta? Mina aga vaatan järele oma teoksele, kui see on täiuslik ja sellasena kaob igaveseks kunstniku silmist, selle sügava kurbusega, mida võib tunda ainult see, kes on näinud kaduvat silmist oma laevu merre, kust pole tagasipöördu ja mille randadel pole sadamaid. Seepärast ütlen, oled uhke sellest uuest kaubamajast, ja mitte pilkega ma ei ütle seda, vaid rõõmuga. Mina aga armastan oma teokseid.“

Sel hetkel varjulisest kaldaseinast eraldus üks purpurpunane puri ja libises kaupmehe suurte laevade vahelt kergesti ja hiilgades õhtutuules läbi voogude. Vene, mida pani liikuma see puri, ei kannud mingeid kaupu.

Siis kaupmees tundis, kuidas see lastimatu vene purpurpunase purjega sarnleb kõigiti luuletajale, ja ta sai kurvaks.

„Miks sõidad oma purpurpurjega kaugusse?“ küsis ta sõbralt. See vaatas talle otsa vähe aega, siis naeratas uuesti ja ütles:

„Mu sõber, miks lastid oma kaubad laiapäõhjalisesse laevusse?“

Nüüd kaupmees naeratas. Siis mõlemad vaikisid ja astusid pikkamisi läbi kaubasaalide ja treppe mööda alla.

Ruttu langes troopikaöö ja mähkis laiad laevad ja purpurpurje.

Eesti keele N. A.

Ärasõit.

Einar Holm.

*Laev sadamast liugles välja.
Tugev laine ju sadama suul.
Nagu kannatand õhunälga,
nüüd hingasin tuult —
tuult ajmis mu kõrval kajak,
ise õjku löikas kui puss.
Mõlemalle meist ulgumerd vaja —
avar meri — see ainus me usk.
Tuult, ääretut vett ja laineid —
nii minu kui kajaka ijk —
taga linn, kaida kirevad väinud,
armas avara mere siht!*

Ilus Lii.

B. Linde.

Mälestusi reisipäevaraamatust.

Teda kutsuti lühidalt Lii'ks, kuna ta päris nimi oli mitmejätkuline ja pikk nagu suuremal hulgal tütarlastel jõukatest hiina perekondadest. Lii isa oli väga rikas hiina kaupmees, kelle jõukus oli pärit 1890. aastatest ja samuti, nagu paljude teistegi tema kaasmaalaste oma, oopiumiga salakaubitsemise õitseageadest. Nüüd oli see auväärt vanahärra juba ammu loobunud oma mitte just hädaohuta ärist ja tegutses muudel ärialadel, olles ühtlasi suurema teatri omanikuks Shanghais. Eurooplastega kaubitsemisest oli vanahärra kaasa toonud ebamäärase hariduse, mis avaldus kõigepäält õige voolavas hiinamurdelises ingliskeele mõistmises ja tõesises lugupidamises Euroopa kultuurist, ja nii veider kui see ka on, eurooplastest, keda ta kohanud ainult oma laialisel kodumaal ja Jaapani saarestikus liikudes: Aasiast polnud ta välja pääsnud. Oma kahele tütrele oli isa annud euroopalise hariduse ja nad valitsesid vabalt inglise ja saksa keelt kuigi nad polnud kunagi kaugemale saanud oma kodulinna laialiselt pindalalt. Vanem tütar oli 15-aastasena abiellunud Soome rootslasega, kes tegutses oma äia ärides. Noorem Lii oli paar aastat õest noorem ja elas oma isa vanemate tõredas villas, mis asus väljaspool linna suurepärasest pargistikus, olles ümbritsetud veel villale kuuluvast iluajast, mille õitsev kaunidus pakkus silmale troopilises külluses lõpmata palju. Selles lõhnadeta aias võis liikuda ja puhata reisipalmide varjus nagu muinasjutulises ilmas. Saatuse imelikul tahtel olin sattunud siia majja ja olin üllatatud vana ärimhe lahkusest, võõrastesõprusest ning külaliste vastuvõtlikkusest. Ei kuldunud paari nädalatki, kui olin muutunud selles majas pea omaks inimeseks.

Isa soovil said Lii ja tema Balzaci-ealine õpetajanna sakslane minu sagedasteks kaastlasteks, teejuhtideks ja tõlkideks. Üllatav oli see võõrastesõbralikkus, mis ilmutas vana hiinlane võhivõõrale muulasele, kellest ta ei teadnud muud, kui et see tunneb huvi tema kodumaa ja kaasmaalaste elu ning olu vastu ja kõigepäält ei asunud põlglik-eitaval seisukohal Hiina ja tema rahva vastu. Ei eksi vist, kui oletan, et just see viimane asjaolu oli kõige kaaluvam, mis mulle võitis vana Shi-Wung-Tangi poolehoiu ja sõpruse.

Nähes esmaskordselt Liid, olin sama kõhelevas, kui piinlikus olukorras: kuidas temaga kõnelda, kui lapsega või kui neiuga. Oleme oma põhjamaises arenemises nii kiindunud oma eelarvamistes, et 13-aastane on alles laps ning maksab esialgul suurt pingutust, et madata enese mõttesse uus kujutelm troopika-maade varaküpsusest ja jõudsemast lopsakast kasvust ka inimeste suhtes.

Lii lõpetas ise selle piinliku silmapilgu, kuna ta jutu juhtis kohe konkreetsetele asjaoludele, pärides mis ma juba tema kodulinnast näinud. Olles veidi kohmetanud, haaras Lii enese kätte õpetliku tooni ja aegamööda harjudes tundsin ja nautisin nagu meeldivat osade vahetust, kus see laps-neiu minuga kõneldes juhtivat tooni tarvitas meie vestlustes tema kodumaast. Jälgisin seda lapselik valget ohtrasti puuderdatud alabaster-nägu, mille ilu ja inetust ma juba olin harjunud eraldama nagu selle eel oli käinud oskus ja võime eraldada üksikute nägude iseloomulisi jooni, nii arusaadav ja näiliselt kerge eurooplaste vaatlemisel ja nii ülesaatmatu raske, kui meid saatus järsku paiskab Aasia või Aafrika rahvaste keskele, kus esimestel aegadel kogu rahvas tundub olevat üheilmeline, ilma eraldavate isikupäraste joonteta.

Alles aegade kestes langes vari, mis peidab meie eest hiinlanna ilu ja tema otse klassiline kaunidus oli kantud miski lapselikust ilmsüütusest, mille kattis kinni aasialik näojoonte liikumatuse salakate ja mille taga võis palju peituda, milleni ei suutnud tungida meie aimuste kaugemalegi ulatavad katsesarved. Ikka ümbritses seda noort lapsneiu salapärasuse kirme, vähemasti igale eurooplasele, sest vist kunagi ei avane hiinlase hing võõra raassi edustajale selles kristallselguses, milleni ikkagi jõuame kokku puutudes oma raassi kaastlastega, kuigi need kuuluvad eri rahvustesse.

Lii oli kahtlemata oma isalt saanud Euroopa kultuurist suure lugupidamise, millega oli läbi imbunud kogu ta olevus, kuigi tema armastus oma kodumaa kultuurisse polnud väike, tundus siiski et sellest kostsid õrnalt kurtvad kaastunde helid.

Kord aeglasel autosõidul Shanghai ümbruse soisel pinnal kunstlikult hästi kultiveeritud lakkavate riisiväljade vahel, kus ainult siin ja

sääl kerkisid mustad kihunnikud — hiinlaste kalmud, nautisin kogu hingega üksik-mõtiskeludes looduse veetlevat lopsakuse ilu, unustades oma kaaslased, — kunj neist killustatud laiskadest vaatlus-mõtetest ärgates mind kohutas otse Lii kogu olemust vallanud kurbuse meeoleu, milles ta oli närtsides kokku langedud, nagu troopika päikese otsekiirte kuumusse paisatud äsja murtud lill.

Alustasin temaga jutu, kõnelesin talle tema kodumaa ilu mitmekülgsest pillavusest ja mu kodumaa kokkuhoidlik-kasinast kaunidusest, mis meid juhib hindama väiksemaidki loodusilu avaldusi. Kaugelolevalt näeratas mulle Lii; nägin et ta mõtted pidid liikuma juba varem samas suunas, millest olin alustanud oma vestluse. Miski igatsev kutse tabas mind tema silmist tuleva helgina; kust see tuli ja kuhu ta sihtis — jäi mulle aga arusaamatuks. Asjata oleks olnud jätkata kõnelust, mis näis üksi riivavat Lii unistusi. Vaikisin ja paigutasin mõttes Lii koju Hiina suve täiskülluse raami ning siis oli see pilt veelgi muinasjutuliselt kaunim ja see mõjus suigutavalt: langesin nagu oopiumi unelmita ilma, milles praegu näis viibivat ka Lii, kuigi meie unelmkujude liikumise sihtjoon pidi olema just vastupoolne, üksteisest vastupidises suunas kaugenedes, aga samal silmapilgul valdas hinge nii selge ja tagasihoidmatu tunne, et just kaugenedes oma unelmate ilmas liginesime üksteise mõistmises.

Tundsin: Lii oli väätkasv, mis ei tahtnud püsida ja tõusta mööda neid temale ette säetud tugesid, vaid otsis ja püüdis pista oma õrnad kasvud tundmatumas suunas. Lii oli haarnud iha ulatuda kaugemale oma ettemääratud ringkäigust, teda veetles tundmatuse ilma avarus ja uusus. Missuguseks see oli kujunenud tema kaunis päakeseks, selles oli ta küll vaevalt isegi täies määras teadlik.

Sõites kolmepäevaste võistluste avapäeval hipodroomile*), ei olnud meid Liiga sinna kutsunud ratsavõistluste harrastamine, vaid mitme-raassilise beau-monde'i**) vaatlemine. Shanghai on see päev veel suuremas määras, kui ratsavõistluste kodumaal Londonis, paraadiks enesele ja teiste vaatlemiseks, eriti daamidele, sest Hiina kliima, iseäranis palav niiske Shanghai oma, on kõik muu, kui sobiv puhas-

verd ratsa-tõuhobustele. Siin peab vastu ükski miski väike ja tüse hobutõug, kellel istudes jokey-inglase pikad jalad sagedasti ulatuvad pea maani ja pakuvad ennem koomilise pildi kui kaasakiskuva. Liikusime Lii'ga keset tõredasti rietatud rahvahulka, mille kirjus, enamasti eurooplastest koosnevas kogus nagu mitmekesistavad värviplekid mõjusid japanlannad, hiinlannad ja hindulannad, esimesed miniatüürsed, noored hiinlannad koguni seveliselisel***) õrnade nukkudena mõjuvad, kelle kõrval helevalgetes riietes, õigem rätik-sallides tõmmud, pikad nagu osjad, särav-välvuvate pilkudega hindulannad oma painuva liikumiskunstiga esitasid vastandlikku ilma japanlannadele ja hiinlannadele. Lii oli täna haruldaselt uhkesti rietatud; kaela, mille kollakas jume oli valgenenud puudris, ehtis kaunim pärkke, mille surnud elus on ehtsus ja mille ehe sobib märksa rõhkem hiinlannale kui euroopa naisele. Kõrvarõngastes, mille suurus oli vastandlik Lii väiksele ja murduvale kogule, särasid rubiinid, ümbritsetud väikestest briljantidest, euroopalise meisterlikkuse imetöö, hiinlanna ilu pimestava kauniduse rõhutamiseks. Rinnal kandis ta imekaunist ja kõigis värvides õudselt säravat kassisilma. Rietatud oli ta täna euroopalisel, mis talle hästi sobis, vastandina tema kodumaa kaasõdedele, kelle euroopalised riided mind alati veidi šokeerisid****). See oli kerge suvisiidist kleit, mille suurelillelised kaunistused osalt paistsid tema kergelt õlgadele visatud siidimantli alt. Kleidil oli ainult üks suur lill, mille lahtine õis ulatas büstini, kattes tema kitsad lapselikud rinnad ja ulatas külgedele. Tundus nagu oleks ta pää miski kaksikõiena sellest riidelildest kasvanud välja. Oli miski varjatud rõõm, mis täna kogu ta olemuse muutis kergelt hõljuvaks ja lehviv mantel moodustas varjava katte: näis nagu oleks see ainus takistus, mis ta surus maapinna külge ja mulle näis et minus kerkinud tänutunne kuulub mantlile, mis ei lase seda nõidusliku idamaist nägemust kaduda mu kõrvalt. Lii rõõmus meeoleu kiskus kaasa ja õnnelikkudena lastena jalutasime keset seda uhkesti rietatud ja upsakat seltskonda, mille euroopaline enamus koosnes kolooniasse valgunud mitmepalgelistest aumeestest, kelle kodumaalt on sagedasti kihutanud välja mõni varjuheitev sünd-

*) hipodroom — hobuste võiduajamise plats.

**) peen-ilm — seltskond.

***) Sèvres — kuulus portselaanivabrik.

****) šokeerima — ebameeldivalt üllatama.

Inimese töomailt.

Hiina pakikandja.

mus minevikust. Andudes vestlusele Liiga, panin vaevalt tähele neid poolpõlglikke kõõrdivaateid, mis mind siit ja säält tabasid, eriti naiste poolt: eurooplane, kes julgeb hiinlannaga kui daamiga ilma igasuguse väiksemagi üleoleku tunde avaldusteta oma kaaslannale, liikuda valitute ringis, — šokeerib paljusid. Aga nende paljudegi püütud pilkudes leidsin päälle lühemat peatust Lii näol ja kujul imestust, tagasihoitut ja surutut, mu kaaslanna võitvast välimusest.

Olime tülpinud inimhurrust ja võiduõhnast kaasakistud või üksikutest totalisaatoril hiiglasummad kaotanud ratsavõistluste entusiastide nägude vaatlemisest ja roidunud troopika päikese halastamatuid kiirtest. Tundsi tarvidust veeta aega väikeses seltskonnas ja Lii käsutas oma kasvatajanna kõlistama koju, et auto meile kohe tuleks järele, kuna tahame võtta ette väikese sõidu linnast välja.

Sõitsime mööda laudsiledat asfalteeritud maanteed, mis lookles Jantse-puu jõe kalda veerel, vaadeldes seda peenikesest liivast ja savist kollast, vett, mis aeglaselt veeris mere poole, viies sinna aasta kestes terved liivamäed, ummistades jõesuu ja sünnitades madalikke, koguni saarekesi, mille vahel süvendajatel raske töö on lahti hoida vajalist meriteed, mis oleks küllalt sügav ookeani laevadele. Selja taha jäid laevade dokid, mille kõrvulukustav tagumine, raudplaatide needimine ei vaibu pühapäevadel ega öödelgi. Pea ei kostnud see kõik enam meieni. Üsikutud väikesed

haljendavad salud, mõni pagood *) ja lõpmatud riisiväljad — see oli kõik mis ümbruses paisis silma. Nüiskes kuumuses jahutas meid tuul, mille ise sünnitasime autosõiduga.

Vaikisime mõnuledes, puhates päevastest muljetest. Siis hakkas Lii jälle oma pärimisi kaugest Läänest ja Põhjast, kus ta teadis olevat mu kodu. Pidin talle jutustama maast, kus päike ei laskugi suvel, vaid vajudes alla horitsondi pinnani algab uut tõusu, et siis talvekuudel puhata tõusmatult. Tuletades meele Põhja-Rootsi ja Soome augustiööid Torneo kallastel, pidin sellest talle korduvalt kõnelema.

— Tulen, kindlasti tulen sinna Sinu kareda kliimalisse kodusse. Võib olla mööduvad ehk küll aastad, kuid ma tulen kord, — ütles Lii langedes nagu unistusse, vaikides kogu tagasiõidu tee.

*

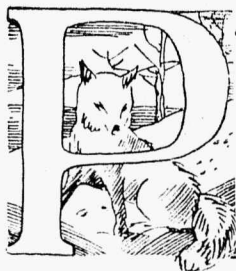
Möödusid aastad: oli neid läinud juba viis kui korraga tuli kiri, mis kandis Marseille'i posttempelit. Ei teadnud säält kedagi tuttavat olevat. See oli Liilt, kes teatas mulle oma Euroopasse saabumisest ja teekonnast, mis üle Pariisi ulatas Saksa kaudu Stokholmi ja säält kavatses ta külastada mu kodumaad, et siis Helsingi kaudu minna Torneo kallastele nautima põhjamaade kestvaid päivi loojenemata, vilu ja kaleda kiirtega päikesega. Kes kriigi rändamishimuline tütar kogus andmeid oma reisikirjeldusi sisaldavale raamatule.

*) pagood — tempel.

Soome keelest M. Nurmik.

2. Ristrebane.

oole päeva paigu torkas Laurile meele, et vaja on püünised ja jänespaelad metsast kokku korjata, et nad ei jääks rebasele kõhutäiteks saaki püüdma. Ta suusatas esmalt üle järve Veskirojale ja nägi sääl jälle metskana jälgi. Lauri käis püüniselt püünisele ja võttis rihtmäd ära, kuid jättis oksad paigale. Kummardades parajasti suure pajupõosa ääre püünist võtma, nägi ta rebase, metskana suus, endale vastu jooksvat. Lauri karjus täiest kurgust: „Või sa lurjus oled jälle püünisest varastanud!“

Rebane pöördus tagasi, jooksis, händ sirgel, otse mööda suusajälgi ja põikas säält jänese rajale. Lauri suusatas talle järele ja karjus mis jaksas. Ta mõtles juba püüniste juure tagasi pöörduda, kui märkas rebase hüppavat kaugemal jänese rajal. See oli sattunud eile ülessäetud jänesepaela. Lauri hüüdis ja suusatas sinna poole, sest ta nägi, kuidas rebane kõigest väest katsus paela katki närida. Suures hädas pani rebane jälle valuga minema, kuid raske kaseteivas, mille külge pael oli kinnitatud, takistas minekut tihedas metsas; see jättis lumme sügava loha, nii et lumi tuiskas põgeneva rebase ümber, mõnikord jäi see puude ja põõsaste taha kinni, ja siis lendas rebane kukerpalli. Lauri tormas talle järele, kuid tulise kiiruga läksid suusad okste alla ja temagi langes silmili. Vahemaa jäi kord-korralt siiski vähemaks, ja oma rõõmuks nägi Lauri, et rebane pajupõosa juures peatus, kuhu teivas oli kinni jäänud. Siin ta hüppas ja rabeles nagu koer ketis, lähenevale mehele vihaselt vastu rähisedes.

„Kas peaks pael vastu pidama... Oleks siit juba paras laskekaugus, kui oleks püss kaasas...“

Lauri sööstis põõsa juure ja hakkas suusakepiga peksma nii kuidas jaksas, kuid põõsas rabelev metsaline põikas osavasti kõrvale. Ei aidanud muu nõu, kui teibast kinni haarda ja katsuda teda põõsast kaugemale vedada. Nagu õnge otsas visklev säinas tuli rebane nähtavale, püüdis Lauri jalga hammustada, kuid

sai niisuguse hoobi koonu pihta, et jäi uimaselt hangele lamama. Paar järgmist hoopitigid lõpu ta eluseiklustele.

Siin hangel, lõõtsutava püügimehe ees, lammas metsade kavalaim kelm, ümbruskonna kuulsaim rebane surnult, händ soraakil, hambad irvi. Ja missugune rebane...? Nüüd alles märkas Lauri selle karva lähemalt tähele panna. Sel oli seljas kämbalalaiune must joon, mis sinna risti moodustas, mustad jalad ja must kõhualune.

„See on ju ristrebane. Pole seda enne elus juhtunud nägema. Selle nahk on kahe, kolme hariliku rebase naha vääriline. Nüüd emal pole tarviski müüa Helmikit.“

Lauri sidus rebase jalad nõoriga ühte, heitis ta selga ja läks rõõmsasti suusatades otsekohe koju.

Ema ei olnud toas, kui ta oma saagiga sisse astus. See oli Laurile väike pettumus. Ta oli tulles kujutelnud, kuidas ema imestusest hüüatab, kui ta metsalise oma seljast põrandale paiskab.

Lauda uks oli praakil. Lauri astus sinna poole ja kuulis valju kõnelemist:

„Ei mina selle eest küll üle viiekümne või maksa. See on suvel poeginud ja suurt piimalehma tast loota ei ole,“ kuulis ta Vaara Mati ütlevat.

„Või tingib Matigi oma lubaduse juures, kui teab, et kibedasti vajan reisiraha.“

„Ei aidanud muu nõu kui teibast kinni haarda...“

„Jätke need kaubad ja tulge vaatama, mis elukas mul toas on,“ ütles Lauri ukse vahelt.

„Näe, see on ju Lauri. — Tere päevast! — Teeme siin Helmikki kaupa, aga su ema on natuke ting oma asjaga. — Mis loom sul sääl toas siis on?“

„Tulge vaadake.“

Lauri nägi jälle ema silmanurgas pisara sāravat ja tal juba sügeles keelel, et pole sul, ema, vaja ühtigi enam Helmikit müüa... Mul on toas niisugune elukas, kes meid hädast välja aitab.“

Külma auru saatel läksid kolm inimest, Lauri eesotsas, madalast laudauksest välja ja astusid üksteise järel tuppa. Mati ja Leena olid õige uudishimuliste nägudega.

„Kas sa näe, siin on ju päris uhke jahisaak... aga tööpoolest... ristrebane jänespaela,“ hüüatas Mati.

„Nahaga maksis oma tehtud kahjud,“ rõõmustas ema. „Küll see Lauri on saamamees, harva ta metsast tühjalt koju tuleb, aga säärest saaki ta pole veel enne toonud. Ristrebasel pidavat olema hästi kallis nahk?“

„Sa küsid veel. Musta seljaga rebasest oli Oulu laadal maksetud mullu talvel ligi kaksada marka. — Küllap see ongi see vana kelm, rebasepüüdjate mitme aasta meelepaha ja lootus.“

„Näib küll.“

Mati tõstab rebase turjapidi üles.

„Seesama koonlane on minugi mürgipalakesi mitu korda pöörnud ja nuuskinud, aga ei hammustanud. Mis asi teda nüüd jänespaela ajas?“

„Ahnus võib tarkagi tüssata, ütleb vana-sõna. Ta ei raatsinud metskana suust maha lasta, kui minu eest pakku jooksis. Ta ei saanud nuusutada ega vist näinudki jänese jalgrajale asetatud paela, sest et metskana tiib silmi varjas.“

„Kui see on õige ristrebane, siis ta seljarkvad annavad pimedas sädemeid, kui neid silitada,“ ütles Mati.

„Seda saame kohe näha,“ lausus Lauri. „Ma lähen keldri ja silitan sääl rebase selga, te vaadake luugist.“

Lauri avas luugi ja astus rebasega alla keldrisse.

„Õige on... näe, näe, karvad sähisevad,“ sõnas Mati vaimustuses. „Hõõru veel tugevamini selga... nii... nii!“

„Mis imelik valgus sellest särab, just nagu pühimuse¹⁾ kroon,“ hüüatas Leena.

Mati aitas Laurit õhtul rebast nülvida ja nahka pingutada. Tasuks palus ta nülitud laiba,²⁾ millega teisi rebaseid mõtles lõksu meelitada.

Teade Lauri ristrebast levis³⁾ kiiresti igale poole küladesse. Kontanieme peremees palus see temale müüa, kuid Lauri viis selle kirikuküla kaupmehele ja sai üle saja marga.

3. Pummangimehed.

astat kolm-, neliküm-mend tagasi käis Kuusamo mehi kevadel hul-gakaupa Ruija ja Muur-manni rannikul kalas-tamas. Neid kutsuti pummangimeesteks, sest et nad esmalt läk-sid Pummangikülasse Muurmannile ja säält tegid püügireise Vuo-reijasse, Ruija. ran-nikule. Kesktalvel läksid suurte salkadena, söitsid umbes kaks-sada viiskümmend kilomeetrit hobustega läbi Viena Karja Valgemere randa ja säält koltlaste põtradel läbi Koola poolsaare kaks-sada kilo-meetrit Jäämere rannikule. Heinakuu alul saabusid nad oma püügireisidelt, siiski mitte kõik; muist jäi Pummangisse asuma, mõned oli maru kiskunud alla Jäämere sügavikku. Need olid täismeeste reisid, nõudsid osavust ja raudset tervist. Pummangimeeste saabumist suvel oodati põnevusega, sest harilikult saadi nende üle teateid alles esimesilt kojujõud-nuult.

Pummangimeeste jutustused põnevaist seiklusist¹⁾ merel ja rikkalikest saakidest panid noorte poisivõsukeste meelegututuse lii-kuma. Ja paljud ootasid kärsitult seda aega, mil nemadki võiksid meestega minna ühes.

Küünlapäeval hakkas jälle kogunema pum-mangimehi Koutanieme suure tallu. Reslareed täitsid avara õue, ja ikka tuli juure uusi meestekoormaid. Tuustteelt kuulusid kuljute kilinat ja aisakellade taktilist helinat. Siin hulgas oli vanu karastatud merekarusid, kelle nahka Jäämere vihurid²⁾ juba paarkümmend kevadet olid parkinud, oli neid, kes juba mõ-negi reisi olid kaasa teinud, kuid oli ka piima-palgelisi noorukesi-esmakordlasi, sihukesti „härjapoegi“, kellele mereelu oli hoopis võõras.

Meeste hulgast kostis kõvahäälelist kõne-kõminat: kümned eri-kõnetlused olid ühtaegu käimas, ja kui mõni tahtis teha end üldiselt kuuldavaks, kõneles ta peaaegu kisendades. Toa tagaseina ääres laua taga istusid vanemad merelkäijad. Alatalu Antti, vana tüürimees, kel oli oma kalalaev Pummangi rannas, mäles-tas Koutanieme peremehega vanu meriseiklusi teeklaasi ääres. Olles oma ea ja kogemuste tõttu nagu õigustatud reisiseltskonna juht, löi ta aeg-ajalt uuriva pilgu meestesalkadele, otsides säält endisi tuttavaid ja tunnistades, kui palju oli uusi kaasatuli-jaid, esmakordlasi. Oma juhi-seisukoha pidi ta siin ka nooremale teatavaks tegema, sest ta pidas hoolt sellegi eest, et reisiseltskonna vallatuimad liikmed karjalaste külades ja koltlaste kodades³⁾ ei tohiks pahanudust teha ega pummangimeeste vana hädä kuulust rikkuda. Kui kõnekõmin

¹⁾ seiklus — imelik juhtumine.

²⁾ kanged tuulekeerud.

³⁾ laplaste elumajad ehk õigemini pödra-nahksed telgid kutsutakse kodadeks.

¹⁾ pühimees — püha mees.

²⁾ laip — surnukeha.

³⁾ levima — lagunema.

silmopilguks oli nõrgenenud, põrutas ta rusikaga paar korda lauale, nii et klaasid ja kohvitassid hüppasid, ja lausus vägeval häälel:

„Vana hää komme nõuab, et pummangimehed siin Koutanieme toas valivad oma keskest reisijuhhi, kes korra järele valvab, küüdimehed kuulab ja majutamist¹⁾ karjalaste ja koltlaste küllades aitab korraldada. Harilikult on olnud juhiks kogenuim mees, kes kõige rohkem seda vahet on käinud. Kelle valime nüüd vanema ametisse?“

„Valik on selge. Kelle habemes on enam hõbedat, kes seda viiekümnepenikoormalist maad kõige rohkem on käinud, kelle käes juhiamet on ennegi olnud? Alatalu käes oli see läinud aastal, tema valime ka nüüd,“ lausus Kiidama Taavet.

„Kas see on üldine arvamine?“

„On,“ vastati kooris meeste hulgast.

„Näen, et suurem hulk on vanad tuttavad,“ jätkas Alatalu, „ehk küll üks ja teine juba on väsinud ja koju jäänud. Ei näi enam meie hulgas Salme Lanterit, seda koerasilma, kes reisimeeste lõbusa tuju eest hoolitses. Ei selle mehe seltsis tunnud keegi igavust. Vist on gihtihaigus ta jäsemel vangistanud. Ära on ka Ellala Sipperi, Pugari Iisak ja mitu teist vana merilövi. Paljud noorusaja mere-seltsilised on juba poegi saatnud „tulle“ või õigemini — vette. Kes need „härjapojad“ meie kaasas on?“

„Neid näib sääl ukse pool üsna rohkesti. Sääl on Päivänieme Lauri, kelle jänese-paela vanasarvik ajas läinud nädalal ristrebase,“ lausus Koutanieme peremees natuke pahaselt, sest et Lauri ei olnud talle kallist rebasnahka müünud.

„Mina ise ajasin ta paela,“ andis Lauri vastuseks.

„Eks Looja aita teinekord vaeseidki, kui inimesed ei aita,“ pistis Päivänieme Leena vahele, kes oli tulnud poega Koutaniemele saatma.

„Või said ristrebase! Siis pead küll õnnelaps olema. — Kas sina oled selle kadunud Päivänieme Jaagu poeg?“

„Olen.“

„Küllap Alatalu vist Jaaku-kadunukest hästi tundis. Sääl Pummangis temagi käis kogu oma meheea. Sellest on juba viisteist aastat, kui ta säält viimaks tuli ega olnud tal pärast seda enam tervet päeva,“ lisas Leena juure.

„Miks ma teda ei mäleta, olin ise teda Vuoreijasa haigemajas viimas, kui ta kangestunult oli paadi põhjalt sadamasse toimetatud. — Tema oli tubli merimees, ja poeg näikse isalt pärinud merihinge, et juba nii noorelt sinna läheb.“

„Olen juba kaheksateist aastat vana,“ ütles Lauri. „Paljud on ennegi minu vanuselt läinud.“

„Ei vanast õiget väljaskäijat saa, noorelt võib kõige paremini merieluga harjuda,“ möönis²⁾ Alatalu.

¹⁾ majuma — öö- (elu-) korterisse paigutama.

²⁾ möönma — nõus olema.

Kui hobused olid söönud, säadsid mehed endid söidule. Ukse laiuselt voolas toast kauskaisse ja põdrakoovakaisse¹⁾ riietatud mehi välja, naised ja lapsed astusid järele minerkut vaatama. Pea oli tuba tühi, kuid õues sellevastu vilgas segimine ja kära. Kuljuste ja kurinate kõlinasse segunes jutukõmin, millest kõrv vaevalt võis eraldada üksikuid kõnekatkeid ja emade nutusegaseid julgustussõnu. Talli ees mässis Päivänieme Leena oma Laurit reisikasukasse, kes Keljo Aapo rekke oli pääsnud.

„Juht asugu ette,“ hüüti meeste hulgast..

„Alatalu näidaku teed,“ kuuldus teisalt.

„Küllap tee sirgesti läheb, aga ärge, poisid, silmi liig vesiseks nutke, pakane külmab neisse jääd, nii et te enam tagasi ei näe tulla,“ hüüdis Alatalu.

Selle kõnega tahtis ta tähendada, et hellatundelised, kel silmad liig „märjal kohal“

„Küllap tee sirgesti läheb, aga ärge, poisid, silmi liig vesiseks nutke.“

tihti väga ruttu jahtuvad ja oma igatsuste eseme²⁾ unustavad.

„Jäämerel, poisid, nutt ei aita!“

Sääl sööstis Alatalu raudik-runu täies traavis teele välja. Talle järgnes pikk hobuste ja regede voor, eht talvine karavaan.

Veel kiikus saatjaid omakseid regede ääril ja kannul, kuid põllu taga, metsa serval, pudenesis nad tee ääre maha, jäädes nagu teetustid vaatama reisiseltskonna kadumist teekäändu taha.

Kui Päivänieme Leena õhtul väsinult koju jõudis, valdas teda tühjuse ja üksinduse tunne. Tuba näis olevat nagu tühi linnupuur, kust armas hoolealune äsja³⁾ lennanud kirsava rändparvega avarasse maailma. Vana

¹⁾ koovakad — koivanahast kurdudeta pastlad.

²⁾ ese, -me — asi.

³⁾ äsja — ivakese aja eest.

seinakell tiksus hiljakesi laua kohal ja Lauri voolitud puuosutid¹⁾ näitasid juba nelja. Pingil ketras talveuline kass, nina ülespidi, see oli nüüd Leena ainus toaseltsiline.

„Juba sul, kiisu, jälle nina ületsi. Kas lumetuisku ennustad?²⁾ Ei nüüd tohi tuisku tulla, enne kui pikkteemehed pärale jõuavad. Tõuse üles! Sa nagu ei teakski, et Lauri on kodust kaugele läinud. Kes sulle nüüd väijast värsket toob? Sibli uni silmist ära ja läheme lauta piima saama.“

Leena võttis ahju päält kuivi peergusid ja urgitses koldest tuha alt tulise söe. Põlev peerg teises ja piimalüpsik teises käes, astus ta üle õue lauda poole, kass tippides kannul.

Õösi magas Päivanieme perenaine rahutult ja nägi halba und. Oli, nagu sõidaks ta kala-laeval keset merd. Jaak-kadunuke oli tüüril, Lauri keulas³⁾ ja kolm tundmatut, võõrast keelt kõnelevat meest istusid keskel. Ümberringi levis merelagendik silma ulatuseni peegelsiledana, harva siin-sääil mõni vooglane õõtsutas alust,⁴⁾ mille lõdvad purjed siis veidikese hõljusid. Mere kohal lendas valgeid kajakaid, tiibu päikese paistel välgutades, kuid merepinnal ei paistnud ainustki olevust. Siis tõusis merest mees, vööst saadik üle veepinna, vaatles neid pilgu aega klaasiseil silmil ja vajus jälle sügavikku. Pilgu aja pärast tõusis teine ja siis mitu igast küljest korraga.

„Tõmmake, poisid, purjed alla, nüüd tuleb maruilm, kui „mereraugad“ endid niiviisi näitavad.“

Parajasti jõuti purjed kokku käärida, kui puhkes maru. Meri turtsus mustalt ja vihaseilt. lained löid kohinal vastu laeva külgi ja mereraugad hüüdsid vahtharjadel, hirmuilme palgeil. Laev kaldus peaaegu küljeli, ja suur haikala ajas oma kohutavad lõuad ammuli, et Laurit suhu ahmata. Leena katsus talle kõigest jõust hüüda, et: „ennem võid minu süüa kui poja,“ kuid hääl jäi kurku kinni. Sääil ärkas ta unest ja tänas Loojat, et see oli olnud vaid unenägu, paha painaja, kes teda kiusanud.

Kuid sellest unenäost jätkus Leenale seletamist mitmeks päevaks.

Ena ei olnud ainus, kes Lauri pääle mõtles. Koutonieme Hanna oli põgusa⁵⁾ palgega tunnistanud pummangimehi ja neid oma meeles võrrelnud. Aga ühtki nii toredat poissi ei leidnud ta nende hulgast kui Lauri, ega kellegi silmist välkunud säärast tahtejõudu. Temal oli julgust õnne katsuda, ja Hanna ei kahelnud sugugi ta hääs kordaminekus.

4. Pummangi teel.

Lauri istus vaikselt oma reisisikaaslase kõrval, uurides kasukakrae pilu vahelt lumist loodust, mis reisi kestes muutus ikka võõramaks. Eest ja seljatagant kuuldus parinat ja rõkkamist, kui kuljused ja aisakellad helisesid, ja mehed laulsid regivärse.¹⁾ Vahel hüüti ja hõisati, sest mõned olid kunstlikult katsunud tuju tõsta ja koduigatsust peletada. Tema, vaikse loomuga popsipoja meelest tundus säärane hõilamine võõras ja imelik ja ta ei võinud aru saada, kuidas nii kergel meelel võidi minna pikale teekonnale. Ehk ta seda reisi küll kaua igatsusega oli oodanud, ja teadis, et ta sammub oma kadunud isa alustatud rada, kuid see reisi algus ei olnud ta meelest kaugeltki niisugune, nagu ta oli kujutelnud. Mõtted rändasid ikka tagasi, pea olid nad Päivaniemes, pea Koutaniemes. Ees oli kõik võõras, tundmatu ja — nagu talle näis — vihameelne, taga kõik see, mis oli tuntud ja armas. Ta peaaegu juba kahetses, et kaasa oli läinud, kuid siis tuli meele, et see reis oli talle pooleldi sunnitud ja et teda sääil põhjal ootas paradisi.

Külma kõvenedes ja õhtu pimenedes jäi kogu reisiseltskond vaiksemaks. Külma õhk surus viisid lauljate kurku kinni, pakane näpistas nina ja varbaid, üks ja teine hüppas reelt, et ennast soojaks joosta. Lähenev õõ ja tühiku tumm elutus näis samuti meeoleu alla rõhuvat.

Päeval oli esmalt sõidetud lühikesi küladevahelisi teid, kuid õhtu kumal oli jäetud seljataha viimne soomepoolne talu ning jõutud rajapiirkonna suurtele saludele, puutumata põlismetsa, mida mööda lookles kitsas, umbetuisanud talitee, puhu kaudu süngete²⁾ mägede, puhu läbi soode, puhu jälle mingi väikese järve üle.

Pidulik oli õhtupimeduses tardunud põlismets. Härmas puud, mille oksad lume raskusest olid alla paindunud, seisid tee mõlemal poolel nagu valged marmorsambad. Nõtkemad puud olid lume rõhumisest vajunud tee üle võlvis, mille katuse läbi oõtähed maas matkajale silma särasid.

Oli juba poole öö aeg, kui hobuse rida laskus metsast jõeale, mida mööda täit traavi sõideti otse külasse, mis asus jõe suus suure järve rannal. Külal ei magatud veel, sinna oli teade pummangimeeste tulekust ette jõudnud. Reisiseltskond lahkus eri taludesse, sest kogu külas ei leidnud nii suurt maja, et kogu meeskond oleks sinna öömajale mahtunud.

¹⁾ osut, -i — tunninäitaja.

²⁾ ennustama — ette kuulutama.

³⁾ keul, -a — laevanina.

⁴⁾ alus — laev.

⁵⁾ põgusa — kiiresti põgenev.

¹⁾ Ka meie rahvalaul kannab regivärsi ehk regevärsi nimetust, arvatavasti sellepärast, et teda pikil talveteekonnal ajaväikeks lauldi.

Tõlk. täh.

²⁾ sünged — (kohutav) tume, õudne-tume.

Hommikul, juba poole koidu aegu, olid reismehed jalul ja hobused sõiduvalmis. Kui hobuste rida külast suurele Pääjärvele välja sõitis, oli see palju pikemaks veninud. Karjala küladest oli reisiseltsilisi juure tulnud, kel kõigil oli sama eesmärk: pääseda kalastama sula mere randa, koguda Norra kroone ja Vene rublasid ning suvel koju tagasi tulla.

Kolm päeva parisesid kuljused ja kurinad hobuste taktiisel sõidul. Kolmanda päeva õhtul avanes viimaks lage Valgemere pind, mis jää ja lume peidus tõesti oma nimele sarnanes. Kannalahe ääres, Valgemere kõige läänepoolsemas sosis, vahetati hobused koltlaste põlrade vastu ümber.

Koola poolsaart oli Lauri kujutanud teismugusena kui see oli, ta oli arvanud selle kaljuseks mägimaaks, aga nüüd nägi, et säääl on metsigi, olgugi et kõrgemad kohad on puudeta. Ta oli lapselt kuulnud jutustusi Imandrajärvest, Hiipina tundurist,¹⁾ kus laplaste usu järele asub pahavaim. Nüüd ta nägi need oma silmaga, sõites põdral mööda Imandrat Jäämere poole.

Lauri ei võinud kuidagi aru saada, kuidas säääl põhjas Koola poolsaare taga lainetas talvelgi sula meri, mille ohtrat saaki ta sõitis pärima.

¹⁾ tundur — mäeahelik põhjamaal.

R ä n n a k.

Einar Holm.

Varahommiku kastel on pärlitet
On lõusnud just päike ees. [aas.
Jalad sõtkuvad uniseid varjusid
varju võinud on elav mees. [maas—
Taaga ukсед jäid lukku, vārat kriik-
[sus hāād teed —
ise leiame endale suuna eel.

Kivilõhkujad teel, olge tervitet,
kes rajate kindlaid teid!
Te võidate sood ja koidate veit,
kindlustate neid sidemeid,
mis on küladel, linnadel, riikidel,
[mail, —
enne kõiki te armsad rändajail!

Nii maantee tugev kui raudtee liin,
aurik, aeroplaan, sadam ja jaam—
need on vili, mis kasvatand käte piin,
käte jõudu sest kiita saan.
Meie, rändajad, teiega tuleme
veel—
kuid sammume luurel teie eel.

Tee käib läbi töötava rahva rea,
langeb vikati lõökidel hein.
kilomeetreid ei käiduid me meeles
suun kutsub meid—peatust ei. [pea,
Maapinnast hall tolm, järvepinnast
[hall aur,
sellest läbi me sammude julge laul.

Elutee algul.

Soome keelest Helga Nordblomi järele J. Elango.

Eerik istus sauna toas üsna akna kõrval pingil ja surus nuttu tagasi.

Põletav pisar pakitses silmas, kuid ei pääsnud veel veerma. Sinised abitudamad suured lapsesilmad vahtisid lakkamata hämarduvasse õhtusse. Väike punaseks läinud käsi oli pigistatud rusikasse ja teine käsi näppis rahutumalt katkist särgi rinnaesist.

Õhtu hämardus ikka enam, maanteele võis vaevalt veel näha, kuid Eerik vahtis ikka sinna ja tõrjus tagasi nuuksumist. Juba veeris pisar ja pea teinegi värvimata auklikule puulauale. Just nagu oleks selga vajutanud, rinda rõhunud üksildase madala toa õudne vaikus ja kõikjale leviv sügisõhtu nukker

hämardus. Äkki langes poiss põlvili pingile, painutas käed oksikule lauale, ja peites näo käte vahele hakkas tormiliselt lõõtsudes nutma.

Koolis oli täna õhtu kogu kihelkonna kõikide koolide võimlemis- ja spordiringide ühine pidu. Oli ju neid pidusid ennemgi olnud ilusa kevade ja suve jooksul, ja oli ka Eerik olnud siis säääl kooli õues ja Tabaniküla spordiväljal, aga saali ei olnud ta kunagi pääsnud, sest tal ei olnud raha ja ... ja siis — need katkised riided ...

Valdav nutuhoog raputas jälle Eeriki keha.

Seniajani ei olnudki ta sissepääsust nii iseäranis põhjendatult huvitatud,

aga nüüd, nüüd oleks ta küll pidanud pääsma sinna, sest oli ju tema nädala kestes koolis korraldatud võistlustel saanud jooksus esimese auhinna ja võimlemises kolmanda. Ja nüüd pidi välja jagatama võistluste auhinnad, kuid tema ei pääse sisse. . .

Viimase ajani, veel tänase õhtuni oli Eerik arvanud, et isa siiski laseb minna ja ostab talle poest uue villase särgi; kuid ei.

„Kui nende riietega ei kõlba,“ oli isa öelnud, „siis võid minemata jätta. Ei mul ole raha selle ostmiseks.“

Siis oli Eerik vihastanud. Ta oli nagu halvatu sambana seisma jäänud ja hüüdnud kogu kehast värisedes:

„Selle ostmiseks isal ei ole raha! Aga viina ostmiseks jätkub raha, kui muidu mitte, siis kas või sauna kerise kive müües!“

Neid sõnu oli Eerik korra külas kuulnud ühe naljahamba suust oma isa kohta, ja need paiskas ta nüüd viha-
hooga isale näkku.

Isa oli üles karanud sängiäärelt, kus ta oli istunud.

„Mis sina kõneled, poiss,“ oli isa kahvatades hüüdnud välkuvail silmil.

„Kas ei kuulnud?“ oli Eerik tigidalt urisenud.

Ta ei mõistnud isegi, kust oli ta sel silmapilgul ammutanud säärase julguse.

„Kuulsin, ega taha enam teist korda kuulda!“

Isa oli tormanud uksele, tuuseldades kübarat käes, ja rutanud välja, viirutades ukse enda järel kinni. Eerik oli näinud teda maanteelt metsa poole minevat.

Isa läks siis jälle Rännäri sauna ja säält ta kindlasti enne homme õhtut tagasi ei tule. Ja siis muidugi — põhmeluses. . .

Isa minekust oli nüüd juba kolm tundi möödas ja kogu selle pika, Eeriki meelest igavikuna tunduva aja oli Eerik olnud põlvili pingil akna ees ja vahtinud välja. Ta oli näinud kaasõpilasi üksteise järele maanteed mööda minevat kooli ja kaugemalt tulijate hulgas oli olnud neidki, keda toodi hobusega.

Kibeduse joon ilmus kaheteistkümnenaastase poisi punasekslänud lahjale näole.

Mingu teised! Mis temast! Tema oli Jooma-Riku ainus ematu poeg. Mis tema ka teiste kõrval.

Kuid kaua ei suutnud lapse loomus leppida sarnase alandusega. Meeles hoovas esile jälle hulk sihituid uusi mõtteid. Ta nägi selgesti, kuidas avara koolisaali esiseina lähedal oleva laua ääres poodiumil seisis auhinnamõistjana toiminud õpetaja ja laual oli hulk ilusaid asju. Ja pasunakoor mängis ikka vaheajal, harilikult lühidalt, ainult õpetaja hüüdis auhinnasaaja nime, kuuldus plaksutamist, jälle mängiti. Ja kui esimesed auhinnasaajad astusid ette, siis hüüdsid inimesed „elagu“.

Eerik teadis seda, sest teised poisid olid jutustanud. Ja ta isegi oli kuulnud kõike seda koolisaali avatud aknast õues värisedes.

Ja nüüd saaks temagi auhinna, temalegi mängitaks ja, ja inimesed hüüaksid „elagu“ temale, Eerikile. . .

Külmavärin käis Eeriki kehast läbi ja lühike tagasihoidud nuuksumine katkestas toa vaikuse.

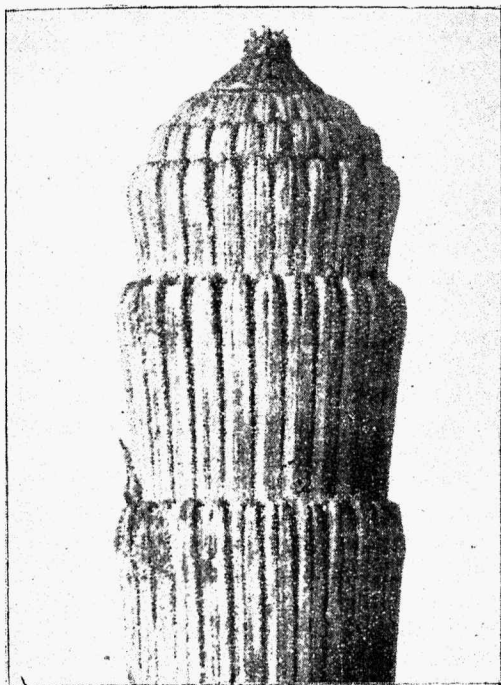
Tema ei pääse, ei pääse! Ta ei või minna neis räbalates.

Eerik tõusis järsku püsti. Oli juba päris pime. Ta otsis kiiresti tulitikud ja süütas kesk lauda pudelisuus paistva küünlajupi põlema. Ta oli tulnud mõttele, et kui ehk kuidagi, nöelaga. . .

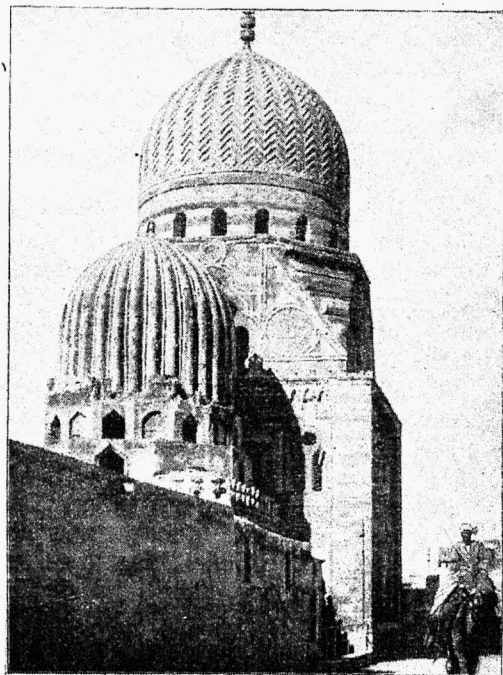
Kuid ei, ei! Eerik raputas pääd ja jäi teist püksisäärt vahtima, kust alles üleile oli rebenenud suur tükk välja. Ja teise sääre äär oli päris närudes. Kuum pisar veeres allapoole kitsa väriseva nina päält, langes sinisele särkile ja jäi sinna vanunud katkiste villalõngade hulka särama tumma aluse pääle. Ikka rohkem nõrgus pisaraid. Kuid pisaraid valava poisi värisevad huuled olid kõvasti kokku surutud ja vaikuses kuuldus ainult tolles toas ahjukilgi rõõmuserka sirinat.

Järsku viskas Eerik pääd kuklasse ja hüüdis noorusliku kindlusega hääles:

„Mina lähen siiski! Mina lähen nõnda!“

Aastamiljoneid vana ehituskunsti vorm —

mida inimene kordab Kairos 14-sajangus ehitatud hauakabelis.

Ta kustutas küünla, kahmas ukse kõrvalt naela otsast kõrvik-kübara ja hüppas väravale. Siit heitis ta pilgu koolimaja poole ja, nähes selle suured aknad heledasti valgustatuina, pörkas ta tuppa tagasi nagu oleks saanud ootamatu hoobi.

Ei, ei, ei! Ta ei või minna!

Jõuetuna vajus Eerik ukse kõrvale pingile istuma ja jäi üksisilmi laual olevat küünalt vahtima, kust veel peenike suitsuviir üles tõusis.

Eerik ei teadnud, kui kaua ta oli istunud säääl — küünal oli selle aja sees juba lõpetanud suitsmise — kui ta kuulis kiirete sammude lähenemist. Keegi tõstis väravaid.

„Kas vahest ehk isa...“ mõtles Eerik ja hing jäi kurku kinni.

Ta lükkas ukse lahti, silmade rahunumalt värisedes.

See oli ju — Eerik ei tahtnud oma silmi uskuda — õpetaja Niskala ise!

„Päris pimedas sina siin istud,“ sõnas õpetaja imestades. „Kas sa haige oled?“

„Ei ole,“ vastas Eerik tasa.

„Miks siis ei tule kooli?“ Ja vastust ootamata jätkas ta: „Papila Märt on haigeks jäänud. Kaelahaigus ja palavik; ja nüüd ei saa tema tulla poiste ühisettekandele. Sinna on tarvis paratamata kuidagi veel üht poissi leida; ega ole nüüd kedagi muud, kes paremini kõlbaks kui sina. Sina ei ole küll ettekande harjutustel olnud, kuid arvan, et sina suudad sellegipärast täita Märdi aset. Kuid me peame nüüd ruttama.“

Eeriki süda tahtis justkui rinnust välja puperdada.

Tema pääseb ühisettekandele, pääseb ometigi sügispeole...

Kuid säälsamas ütles ta argelt: „Mina ei või tulla.“

Kui raskesti need sõnad tulid kuuldavale...

„Miks ei või?“

„Tekkis silmapilguks piinlik vaikus.“

„Miks sina ei või,“ kordas õpetaja Niskala ja pani käe Eeriku õlale. Ta eritles ukse avausest paistvas kuuval-

guses suuri silmi, kust pisarate oja voolas kahvatanud põskedele.

„Aga kallis Eerik...“

Õpetaja ei jõudnud kaugemale, kui Eerik purskas tormiliselt nutma ja jutustas nuuksumiste saatel oma kojujäämise põhjuse.

Kui poiss lõpetas, vaikis õpetajagi vähe aega. Väljast kostis Papila Vahti vihane haugahtus, millele Niidumäe Musti kuuldus vastavat. Siis oli jälle vaikus, ainult kikk ahju taga siristas ilutsedes.

Viimati hakkas õpetaja kõnelema. Eerikile näis, nagu oleks vabaduse sõnumeid kostnud kuuvalgusega täidetud toas.

„Se ei tähenda midagi,“ ütles õpetaja kiiresti. Ja patsutades nagu hää seltsimees Eerikile õlale ütles ta julgustavalt: „Kübar pähe ja siis läheme.“

Eerik tundis kõdistavat tänumeele tunnet. Ta oleks tahtnud midagi ütelda, kuid mida, sellest ei saanud ta õieti jagu; ja nii see jäigi, see selgitamata tunne, välja ütlemata sinna tuksuva rinna sügavusse pakitsema. Pakitsema, nii et nutt tahtis veelgi vägisi tagasi tulla.

*

Kui unenägu, ilus unenägu, veel ilusamgi kui unenägu, kui puhas muinasjutt oli see õhtu olnud kaheteistkümneaastasele Eerikile. Värisedes üksi sängis auklise õhukese vildi all tuletas ta meele ja kordas omas mõttes tolle õhtu imelisi juhtumusi.

Otsekohe riietamisetuppa oli õpetaja Niskala tema viinud. Neid oli ju viivuke aega oodetud. Teised poisid olid juba riietunud sinistesse põlvpükstesse ja valgetesse särkidesse. Kuid tooli leenil rippus veel üks särk ja paar pükse. Need olid Märdi omad. Kiiresti oli Eerik riietunud ja siis —

Kõik, mis siis järgnes, oli olnud kui unenägu. Ta oli ettekande hästi sooritanud, ta oli kuulnud käteplaksutamist ja korra kostsid ta kõrvu kiitusehüüded. Need olid tulnud nagu kustki kaugusest, suurest kaugusest.

Riietumistoas oli Eerik parajasti tõmmanud oma narmendavad püksid

jalga, kui õpetaja Niskala oli tulnud tema juure, pannud käe talle õla pääle ja öelnud tasa: „Tubli, Eerik, väga hästi!“

Siis oli ta jälle läinud. Eerik oli saanud nii rõõmsaks nende õpetaja sõnade pärast. Õpetaja Niskala kiitis nii harva... Ta oli väga nõudlik.

Ja ka sellepärast oli Eerik nii rõõmus, et õpetaja oli öelnud seda nii tasa, et teised poisid ei kuulnud. Need näisid olevat Eerikile õelad ja kadedad. Eerik oli kuulnud justkui põmisevas sosinas „kaltsupoiss“. See torkas, aga et oli nii palju uut ja tähelepanu vangistavat, siis too paha kõne jäi varju.

Eerik tõusis istuma ja vahtis pimedas laua poole. Kuu paistis natuke vilutu aknast sisse ja selle valgusejoonesse laual oli Eerik asetanud peenikese hõbepeekri, mis kiirgas nagu, nagu... Eeriki huuled tõmbusid naeruilmele ja silmis lehvits rõõm. Peekri kõrvale oli suur raamat; mis selle nimi nüüd jällegi oli? Keegi Roobinson — See oli kindlasti mõni võõras keel. Nimi. Raamat oli küll soomekeelne ja selles oli nii palju pilte. Kas oli Roobinsongi sportlane? Niisugune kui Hannes ja Tatu. Ja see Nurme Paavo — — —

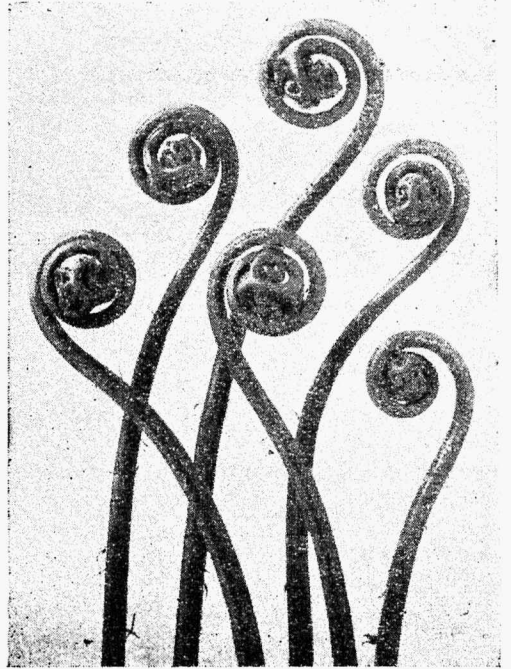
Kuid siis viisid õhtu mälestused jällegi Eeriki endaga. Temalegi oli muusika mänginud nagu teistelegi, kui ta läks oma auhinda vastu võtma. Ja kuigi ta oli närudes, oli ometi terve saal kajanud „elagu“ hüüdeist, kui ta astus õpetaja juure vastu võtma jooksus omandatud esimest auhinda.

Eeriki jalad olid sel hetkel tundunud nii kummalistena, nagu ei oleks neis põlveketri olnudki, ja põrand oli nagu kiikunud. Kas oli elektriga juhtunud parajasti siis mõni viga, või miks saal oli tundunud muutuvat viivuks nii hämaraks, pimedaks...

Ta ei olnud ühe silmapilgu kestes enam millestki aru saanud õieti. Ta oli seisnud ukse piida najal kohmetanult, suu pooleni avatud, raamat kaenlas ja hõbepeeker käes vahtides õpetaja otsa, kes jagas edesi auhindu. Siis oli keegi tema lähedalseisvast poistest sosistanud: „Jooma-Riku kaltsupoiss ootab vist midagi peekrisse...“

Looduse kuldsepatöö: Ranässansi stiilis taimleht kaheksakordses suurenduses.

„Piiskopikepid“ — sõnajalakasvud viiekordses suurenduses.

Keegi oli turtsatanud. Eerik ei taibanud silmapilk, mis talle oli öeldud. Aga kui see viimati talle selgus, oli põletav puna lehvunud üle ta kitsavõitu näo, abitumalt oli tema suurte silmade vaade riivanud poistekarja ja siis oli ta putkanud välja.

Ta oli joosnud terve kodutee südame rinnas tagudes, nagu tahaks rind lõhkeda, ja alles tuppa jõudes oli ta äganud kaebavalt: „Oh, isa, isa...“

*

Tusk oli ometi varsti lõpnud, kui ta oli küünla süüdates hakanud peekrit vaatlema. Parajasti kui ta oli hakanud raamatut sorima, oli küünlaleek pausunud ja siis oli põlev jupp libisenud pudelisse, leekinud hetke pudeli rohelist põhjal ja siis kustunud.

Säälnad olid laual, tema esimesed auhinnad. Ja tema oli olnud võimlemispeol, piduõhtul, nagu kõik teisedki. Oleks olnud nii huvitav jutustada kõi-

gest sellest kellelegi. Aga kõik, kellele oleks võinud jutustada, olid olnud säälnad peol. Isa ei olnud küll, aga temale ei...

Värin käis Eeriki kehast läbi ja ta mässis vildi tihedamini endale ümber.

„Kui mul oleks ema, kuulataks ometi temagi,“ mõtles Eerik, kes ei teadnud emast muud kui et ta oli surnud juba siis, kui Eerik alles väike oli. „Küll ema kuulataks. Aga isa...“

Lühikesed nuuksed vapustasid Eerikit ja vildi alt kuuldus katkeliselt: „i-sa...“

Kuid varsti Eerik suigatas nutust hoolimata. Ja kui kuupaiste mõne aja pärast voolas otsejoones aknast tuppa, liikus tema lai kelmikalt sädelev valgusejuga laual kiirgavalt hõbekarikalt sängis uinuva poisi kitsale näole.

Tummades silmaripsmetes vilgatas veel pisarahelk, kuid poisi peenikestel, vähe avatud huulil mängis õrn naeratus.

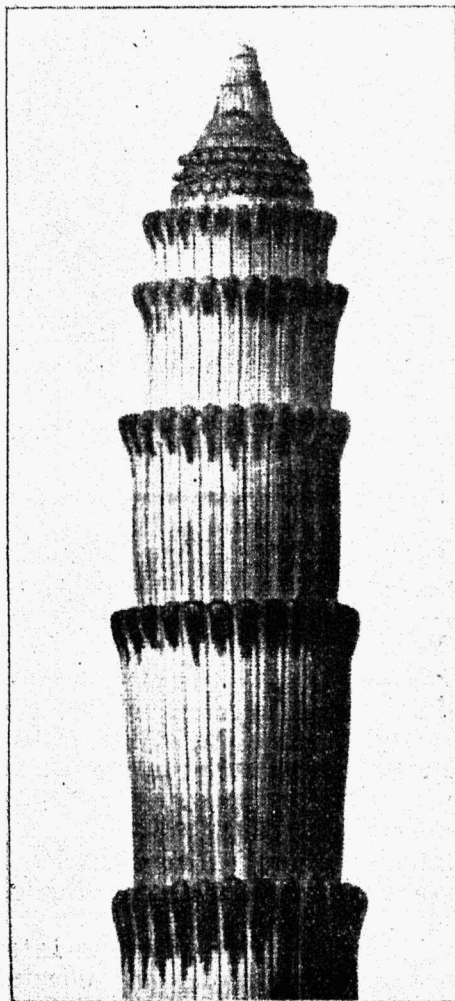
MITMESUGUST

Roheline ehituskunst.

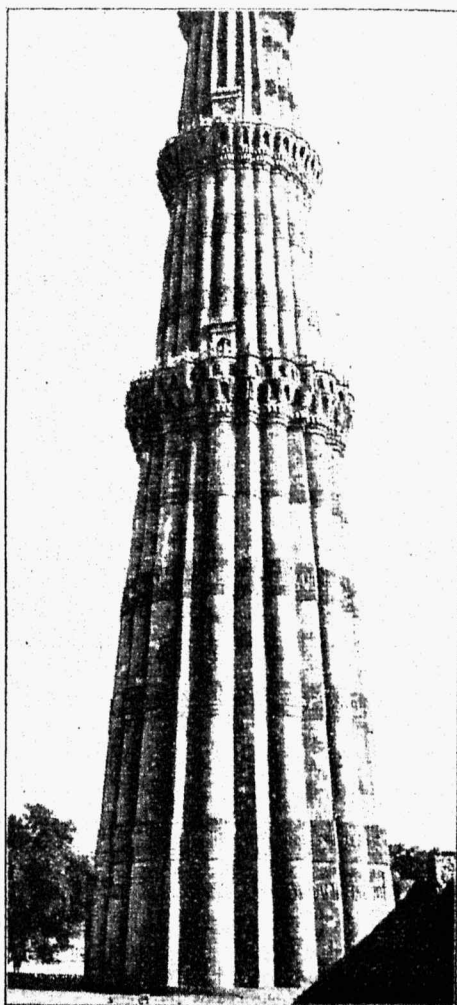
See ei ole miski uudis, et loodusevormid on sageli inimese loodud teoste vormide sarnased. Inimene aimab loo-

lest, kuidas inimene loodusest oma loomingle on võtnud eeskju.

Juba aastamiljonite eest on loodus

Läänemail: Põlatud umbrohi (8 korda suurendatud).

Idamail: Jumalakoja suursugune ehitusvorm. [Delhi mosee minarett.

dust järele. Ta esimene ehitatud eluhoone oli kaljukooptaoline, esimene sammas tuletas meele puutüve, esimene riie — loomanahka. Need siin loeteldud asjad olgu jämedaiks näiteiks sel-

leidnud oma ehituskunsti teostele vormid, milledeni inimene jõudnud alles hilja, juba aastamiljoneid ehitab loodus oma teosed tarkade reeglite järele, mida inimene õppinud pika vaeva ja töö-

ga. Tuletage meele vaid kas viljakõrt või pilliroogu. Missugune inimese ehituskunsti või tehnika teos on jõudnud säärasesni täiuseni?

Pikk ja peen kõrs on tõepoolest otse ehitustehnika ime. Kui hästi peavad siin olema kasutatud füüsikasäädused, kui kavalasti loodud kõrre ehitus, et ta hoolimata oma pikkusest ja peenusest ei murdu.

Imelikumad aga on need tähelepanekud, mis teeme vaadeldes mitmesuguseid taimeosi suurendusklaasi all. Siis leiame paljudel taimedel nii kauneid ja üllatav-ilusaid vorme, millede olemasolu meie ei uskunudki. Ja imelikum veel on see, et inimesegi teostes tulevad ette samalaadilised vormid.

Siin juba muidugi ei või ütelda, et loodus oleks tegelikult annud inimesele ehitajale-kunstnikule eeskuju. Aga kas

siiski ei ole miski salajane säädus, mis sunnib inimest ebateadlikult looma samu vorme, mis loodus loonud juba hallis minevikus.

Toome siin võrdluseks mõned pildid. Esimesel pildil lhk. 254 näeme kaheksa korda suurendatud taimeladva. See on läänemail põlatud umbrohi. Idamail aga jumalakoja suursuguseim vorm (teine pilt, lhk. 254). Piltidel lhk. 251 on miljoneid aastaid vana looduse ehituskunsti vorm, mille taolise inimene loonud 14. sajangul Kairos ehitatud hauakabelis. Ja kas need siin ei ole piiskopikepid (pilt 2, lhk. 253), mis iga aasta uuesti kergivad mullapinnast? Kes vähegi teinud tegemist kunstiajalooaga, see võib määrata ära esimesel pildil lhk. 253 leiduva taime vormi. Kuhu ajajärku ja maailma see kuulub? Eks see ole renässansiaegne kuldsepatöö?

Kiri toimetusele.

Ameerika Kristlikkude Kirikute Föderatiivne Nõukogu (aadr.: Federal Council of the Churches of Christ in America — National Offices, 612 United Charities Building, 105 East 22d Street, New York), milles on esitatud ligi 30 baptistlikku, metodistlikku, evangelistlikku j. m. usulist koondust, palub eesti noortele edasi anda järgmise tervituse, mis A. K. K. F. N. Laste Üleilmilise Sõpruse Komitee poolt 18. mail, niinimetatud „Üleilmilise häätahtluse päeval“ üle maailma levitati:

Ameerika Ühisriikide laste häätahtluspäeva läkitus teiste maade lastele:

„Meie, Ameerika Ühisriikide tüdrukud ja

poisid, saadame südamlikke tervitusi teile kõikidele, kes elate teistel maal. Meie tahame olla sõbrad, mitte vaenlased; tahame hädad, mitte halba; tahaksime olla kangelased elu päästma, mitte seda hävitama; tahaksime üles ehitada, mitte purustada. Meie eelistame rahu ning kosutavat edu viletsale vaesusele ning sõjale. Ühinegu meie käed üle suure mere üleilmliku sõpruse, õigluse ning rahu märgiks. Võtkem omaks ainus kuldne põhimõte, mis on maksev kõigi rahvaste kohta.“

Komitee võtaks häämeelega vastu ning, võimalust mööda, levitaks häätahtluse avaldusi eesti noorte poolt.

Toimetusele saadetud kirjandus.

„Kunstblatt der Jugend.“ Saksa noorte kunstiajakiri, ilmub kord kuus. II aastakäik. Numbri hind 100 Emk. Ilumiskoht Nowawes.

„Kunstblatt der Jugend — Noorsoo Kunstileht“ on rikkalikult kaunistatud saksa noorsoo kunstiajakiri. Sisaldab artikleid ja kirjutusi kõigilt kunstialadelt ja palju pilte hääl paberil. Avaldatavad tööd on peaaegu erandita kõik noorsoo enda loomingu avaldusiks. Noorile kunstiharrastajale võib selle ajakirja lugemine olla mitmeti kasulik.

Kõige päält juba pakub rohke pildimaterjaal neilegi küllalt huvitavat, kes ei oska küllaldaselt määralt saksa keelt.

Lugejalle.

Paljud lugejad on avaldanud soovi „Noorusmaas“ küsimuste ja vastuste nurga sissesäädmiseks. „Noorusmaal“ ei ole selle vastu midagi. Saadetagu meile siis küsimusi, avaldame need ja ootame, mis lugejaskond endale ise vastab.

Et aga lugejaskonna enda vahel luua veel suurem ühendus ja kokkukuuluvus, selleks oleme valmis vastu võtma kirjavahetuse sooviavaldusi. Kui mõni kirjandusest, kunstist, tehnikast, spordist

või muust alast huvitatud soovib mõne samasuguste harrastustega noorusmaalasega vahetada kirju, siis saatku ta meile oma aadress ja märkigu ühtlasi ära huvipiirkond või harrastusala.

Noorusmaa viies auhinnavõistlus.

Seekord võistlevad kirjandusesõbrad. Siit leiate viie eesti kirjaniku teostest loodusekirjelduste katkeid. Kelle kirjutatud nad on, missugustest teostest?

Näited on nummerdatud. Lahendustes kirjutage näite numbrid järjekorras ja nende järele autori ja teose nimi. Oieti lahendajaile loosime välja need raamatud, milledest võetud näited.

Lahendused tulevad saata toimetusele 25. lõikusekuu päevaks. Võistlusest võivad võtta osa Noorusmaa teise poolaasta tellijad. Noorusmaa ilmub nüüd kaks korda kuus ja maksab 200 marka poolaastas. Tellimisi võtavad vastu kõik vabariigi postiasutused.

1. Paar päeva ennemalt oli kange tuisk möllanud, ajades teed umbe, aiaäärsed hange. Seejärele tuli kõle külm, täna puhus vinge tuul. Lumi oli nagu liivasuhkur, mida tuul taoti sammastena või pilvedena üle lagendiku keerutas. Helevalged väljad sätendasid ja virvendasid talvise päikese kahvatul helgil nagu tuliuis atlassiid. Piirita vaikus laial laotusel, mille valendav sõõr ühest küljest tinakarva taevaga liitub, teisest aga tumeda männiku alla poeb, mis paistab kui valge surnulina must palistus. Ainumaks tasaseks kaheks on, kui tuul tee pääl püstitab mõne keerleva suhkрусamba, mil lumikibemed peene kõlaga klõbisevad nagu nõõpnõelad.

2. Ja kui sa siis mäeserval seisatud ja alla vaatad, kus su jalgade ees linnaveski järvekene kõrgete kõrkjate vahel uinub, kus valged vesiroosid unistades päid kõigutavad — püha rahu asub su hinge. Tõstad sa kõrgemale oma silmad — ilus org avab su vaatele oma süle. Teinepool orgu tõuseb kõrge kallas, sopiline ja kääruline. Siin varjavad vanad lõhmused ja jalakad sulisevaid allikaid, säääl tõusevad kuni äkilise

„kuninga-mäe“ tipuni kõrged sinised männad. Sa tunned enese maakoha ilust otseku jooovuat. Lased silmad ümber käia — õnnistatud perekas viljakandja maa paistab sulle oma taludega, oma mõisatega, nii kaugele, kui silm läbi sinise õhu ulatab.

3. Ja kui rõõmsasti laulsid täna hommikul linnud! Lepavindil olid nagu iseäralised pühapäevaviisid ja lõoke oleks nagu praegu puurist välja pääsnud — nii väga rõkkas taevaalune tema laulust. Isegi va karjajaak-vares püüdis päevakohast tooni leida, kui ta silmapilguks noorele painuvale kuuseladvale kiikuma istus. Koppel helises karjakelladest ja Muska häätahtlisest haukumisest, millega see üht või teist looma kiiremale käigule sundis.

4. Päike tõusis endiselt. Endiselt põletas ta maad ja oli lämmatavam kui kunagi enne. Endiselt käisid inimesed punetavate silmadega ringi ning nurisesid jumala pääle.

Aga siis ometi... Ämblik istus kesk pesa ja ei jooksnud enam võrke mööda: Pääsukesed päärisid järve kohal ning puudutasid tiibadega vett.

Ja siis tuli see kaua igatsetud pilv. Must ja kohutav oli ta kui hiigla nahkhiire tiib. Tulised jooned sähvasid ta südames, kui oleks säääl tunglad tuules keerlnud.

5. Suve ajal ei kannu kõik soo kohad inimest pääl, nimelt säääl, kus virtsane vesi ja pudruraba turvas on. Mõni kõrre jämedune pajukene või männakasv on kõik, mis silm viletsate sookaela põõsaste vahel näeb. Näitab, nagu oleks loodus siin oma ehitusetöö koguni seisma tahtnud panna, aga, et enesele mitte auku sisse jätta, on ta kõik ülejäänud kõlbmata tükid siia kokku visanud, mida keegi omaks ei tahtnud võtta.

K a b e.

(Dambretimäng.)

Toimetaja A. Burmeister.

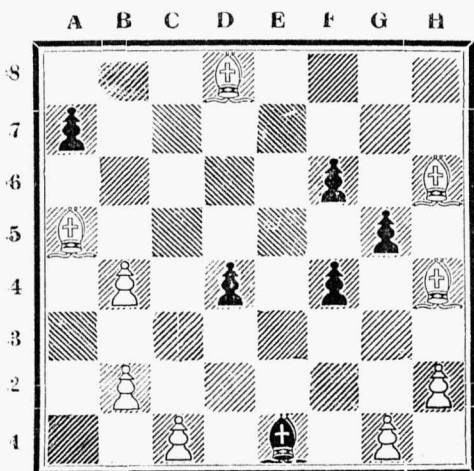
Ülesanne nr. 2.

Kokku säädnu Georg Pärnpuu.

(Tallinna Eesti realkooli kabemeister.)

„Noorusmaa“ originaal.

Mustad.

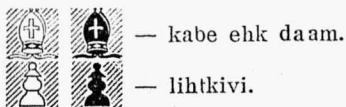
Valged.

Mustad: Ke1, La7, d4, f4, f6 ja g5.

Valged: Ka5, d8, h4 ja h6. Lb2, b4, c1, g1 ja h2.

Valged algavad ja panevad kabe ja kolm lihtkivi kinni.

Märkus.

Õiendus.

Et kabeülesandes nr. 1 on vead, siis toome allpool selle ülesande õige seisu:

Valg-d: Ka1, e1 ja h4, La3, c3 ja d4.

Mustad: Lb6, f2, g3 ja h2.

Valged algavad ja panevad musta lihtkivi kinni (suitsu).

Partii nr. 2.

Mängitud Tambovis.

Valged.

Th. Starostin.

1. e3 — f4

2. f2 — e3

Mustad.

S. Ivanov.

f6 — e5

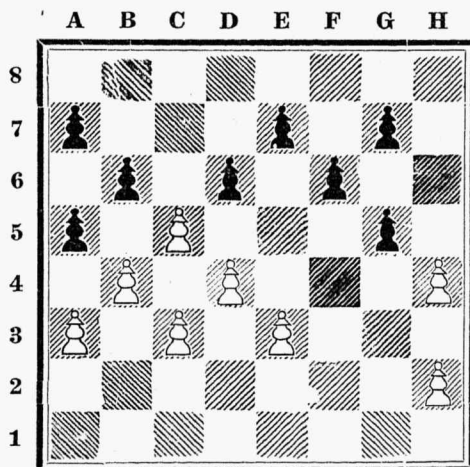
g7 — f6

3. a3 — b4	b6 — a5
4. b2 — a3	c7 — b6
5. g3 — h4	e5 : g3
6. h4 : f2	f6 — g5
7. a1 — b2	b6 — c5
8. e3 — d4	c5 : e3
9. f2 : d4	g5 — h4
10. b4 — c5	d6 : b4
11. a3 : c5	h8 — g7
12. g1 — f2	g7 — f6
13. b2 — a3	d8 — c7
14. d2 — e3	c7 — b6
15. c1 — b2	f8 — g7
16. f2 — g3	h4 : f2
17. e1 : g3	b8 — c7
18. g3 — h4	c7 — d6
19. a3 — b4	b6 — g5
20. b2 — a3	

(v. diagr.)

Seis pärast valgete 20. samm.

Mustad.

Valged.

20. (b2 — a3) d6 — e5?

Õige samm oleks olnud

20. (b2 — a3) g5 — f4!

21. e3 : g5 g7 — h6

ja mustad võidavad.

21. e3 — f4 g5 : e3

22. d4 : f2 b6 : b2

23. a3 : c1 a5 : c3

24. c1 — d2 c3 : g3

25. h2 : h6 Viik (remis).

Ilmus trükist
Noorusmaa jutukirjastik nr. 1

C H. D I C K E N S

Hind 100 marka
Pääladu Rataskaevu 22

KILK KOLDEL

Natalie Mey illustratsioon
raamatust Kilk Koldel

Noorusmaa

Ilmub 2 korda kuus

Tellimishind

200 marka

poolaastas

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükikoda, Pikk t. 2.